

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU
Sosiaalialan koulutusohjelma / sosiaalinen kuntoutus

Paula Kekki

”NYTTEN AJATTELEN, ETTÄ KAIKKI SUJUU HYVIN”

Maahanmuuttajanuorten hyvinvointi ja elämäntapa Kymenlaaksossa

Opinnäytetyö 2010

TIIVISTELMÄ

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

Sosiaalialan koulutusohjelma

KEKKI, PAULA

”Nyttēn ajattele, ettā kaikki sujuu hyvin” Maahanmuuttajanuorten hyvinvointi ja elämäntapa Kymenlaaksossa

Kymenlaaksossa

Opinnäytetyö

70 sivua + 3 liitesivua

Työn ohjaaja

Lehtori Harri Mäkinen

Toimeksiantaja

Kymenlaakson Ammattikorkeakoulu

Joulukuu 2010

Avainsanat

elämäntyyli, hyvinvointi, nuoruus, maahanmuuttaja, Voi hyvin nuori-hanke

Opinnäytetyö on osa Voi hyvin nuori- hanketta, jonka tarkoituksena on tarkastella Kymenlaaksolaisten nuorten hyvinvointia ja siihen vaikuttavia tekijöitä positiivisesta näkökulmasta. Tässä opinnäytetyössä tarkastellaan maahanmuuttajanuorten hyvinvointia ja siihen vaikuttavia tekijöitä sekä heidän elämäntyyliä ja -tapaa. Opinnäytetyön antamia tietoja hyödynnetään hankkeen eteenpäin viemisessä. Voi hyvin nuori-hankkeen avulla halutaan kehittää Kymenlaakson palveluja nuorten näkökulmasta ja siten edistää heidän hyvinvointiaan.

Tutkimus on kvalitatiivinen ja sen toteuttamiseen on käytetty teemahaastattelumenetelmää. Tutkimuksen teemahaastattelurunko oli valmiiksi laadittu ja siinä oli 15 teemaa. Tutkimuksessa haastateltiin kahdeksaa maahanmuuttajaa Kymenlaaksosta.

Tutkimuksen perusteella maahanmuuttajanuoret voivat hyvin. Haastatteluista kävi ilmi maahanmuuttajien tärkeimmät hyvinvointiin vaikuttavat tekijät, jotka olivat sosiaaliset suhteet. Tärkeiksi asioiksi itsetunnon kannalta maahanmuuttajat kokivat opiskelun ja työllistymisen. Vaikeita asioita maahanmuuttajanuorten elämässä oli työttömyys ja huoli omaisista, jotka asuivat kotimaassa. Kaikki haastateltavat kuitenkin uskovat tulevaisuuteen ja omiin voimavaroihinsa.

ABSTRACT

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

University of Applied Sciences

Social Studies

KEKKI, PAULA

“Nytten ajattelen, että kaikki sujuu hyvin” Welfare and Life
Style of Young immigrants at the
Kymenlaakso area

Bachelor's Thesis

70 pages + 3 pages of appendices

Supervisor

Harri Mäkinen, lecturer

Commissioned by

Kymenlaakso University of Applied Sciences

December 2010

Keywords

lifestyle, welfare, youth, immigrant, Voi hyvin nuori-
project

This research was done as part of the Voi hyvin nuori - project that seeks to examine the welfare of young people's positive self-concept. The aim of this thesis is therefore to find the life style of young people as well as the factors that generate wealth in their everyday life. Finding out the welfare of the target group it was necessary to study target groups life style as well as their way of living. An economic structural change affects the young adults' situation at the moment in Kymenlaakso and the study made by the project helps to react to this change. The regional special characteristics create the possibility to produce even nationally significant information so the project will benefit both the developing of the services of Kymenlaakso and national welfare thus.

The study is qualitative and it has been used in the empirical research method. In the study were used pre-drawn up thematic interview outline, which contains 16 themes. All the material from the interviews has been analyzed by categorizing it to different themes. In this reassert have been interviewed eight young immigrants from Kymenlaakso.

Based on interviews' the immigrants where well being. In interviews find out that the most significant factor with produced welfare was social relations. Studying and getting job where the most important factors for self-esteem. Difficulties in their life were unemployment and concerns of closest relatives which lived in motherland. However all intervended immigrants believed their future and their recourses.

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO	6
2	VOI HYVIN NUORI -HANKE	7
	2.1 Hankkeen tavoite	7
	2.2 Opinnäytetyön tavoite	8
3	ELÄMÄNTAPA	8
4	ELÄMÄNTYYLI	9
5	HYVINVOINTI JA ONNELLISUUS	14
	5.1 Eräitä hyvinvoinnin teoreettisia kuvauksia	14
	5.2 Subjekttiivinen hyvinvointi	16
	5.3 Lasten ja nuorten hyvinvointi ja terveys	17
	5.4 Eräitä onnellisuuden teoreettisia kuvauksia	18
6	HYVINVOINTI PÄÄKAUPUNKISEUDULLA	20
7	HYVINVOINTI KYMENLAAKSOSSA	21
8	LAPSUUS JA NUORUUS	27
	8.1 Nuoresta aikuiseksi	28
	8.2 Nuoren integraatio yhteiskuntaan	30
9	MAAHANMUUTTAJAT	33
	9.1 Maahanmuuttajat Suomessa ja Kymenlaaksossa	34
	9.2 Maahanmuuttajien kotoutuminen Suomeen	35
	9.3 Aiemmat kohderyhmän tutkimukset	36
10	TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	38
	10.1 Tutkimuskysymykset	38
	10.2 Tutkimusmenetelmä	39
	10.2.1 Aineistonkeruumenetelmä	39

10.2.2 Analyysitapa	40
11 TUTKIMUSPROSESSI	41
12 NUOREN AIKUISEN ELÄMÄNTYYLI JA SIIHEN LIITTYVÄT VOIMAVARAT	43
12.1 Nuoren aikuisen elämäntyyli ja siihen liittyvät voimavaratekijät	43
12.1.1 Lapsuus	43
12.1.2 Elintaso (Having)	45
12.1.3 Yhteisöllisyysuhteet (Loving)	47
12.1.4 Itsensä totuttaminen (Being)	48
12.1.5 Elämän ilot ja vaikeudet	51
13 NUOREN AIKUISEN HYVINVOINTI TULEVAISUUDESSA	52
13.1.1 Tulevaisuudenkuva	52
13.1.2 Yhteiskunta	52
13.1.3 Sosiaaliset suhteet	54
13.1.4 Omat voimavarat	54
14 POHDINTA	55
14.1 Tutkimusten päätulosten tarkastelua	55
14.1.1 Nuorten elämäntyylit	55
14.1.2 Nuoren aikuisen elämäntyyliin ja -tapaan liittyvät voimavaratekijät ja niiden puutteet	56
14.1.3 Nuoren aikuisen hyvinvointi tulevaisuudessa	58
14.2 Pohdintaa opinnäytetyön tekemisestä	59
14.3 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus	61
15 JATKOTUTKIMUSKYSYMYKSET	62
LÄHTEET	63
LIITTEET	71
Liite 1 Teemahaastattelurunko	71

1 JOHDANTO

Tämä opinnäytetyö tehtiin osana Voi hyvin nuori -hanketta. Voi hyvin nuori -hanke pyrkii tarkastelemaan nuorten hyvinvointia positiivisena itsenäisenä käsitteenä. Tämä on poikkeuksellista, sillä nykyisin hyvinvoinnin tutkimus näyttää pääsääntöisesti olevan hyvinvoinnin puutteen ja erilaisten sosiaalisten ja terveysongelmien sekä syrjäytymisen tarkastelua. Hanke etsii malleja nuorten hyvinvoinnin tukemiseen. (Voi hyvin nuori -hanke etsii malleja nuorten hyvinvoinnin tukemiseen 2009.)

Kymenlaakson ammattikorkeakoulun osuus Voi hyvin nuori -hankkeen alkuvaiheessa oli tehdä seitsemän opinnäytetyötä, seitsemästä eri kohderyhmästä, iältään alle 30-vuotiaista nuorista. Opinnäytetöiden tavoitteena oli selvittää Kymenlaaksossa asuvien nuorten hyvinvointia sekä niitä tekijöitä, jotka synnyttävät hyvinvointia kohderyhmän arjessa. Tämän selvittämiseksi tutkimisen kohteena olivat nuorten elämäntyyliä ja -tavat. Näissä seitsemässä opinnäytetyössä tarkastellaan elämäntyyliä ja -tapaa sekä hyvinvointia haastateltavan subjektiivisesta omakohtaisesta kokemuksesta käsin. Tämä toimii myös koko hankkeen lähtökohtana.

Hyvinvoinnin ja elämäntyylin selvittämisen spesifioimiseksi sekä mahdollisimman laaja-alaisen tiedon saamiseksi jaettiin nuoret seitsemään eri kohderyhmään. Kohderyhmiksi muodostuivat nuoret lapsettomat parit (Harri Nuutinen), syrjäytymisvaarassa olevat nuoret (Eveliina Laurinanti), työelämässä menestyvät nuoret (Markku Kokko), koulutusvaiheessa olevat nuoret (Kaisa Vainonen), Aliupseerikoulusta ja Reserviupseerikoulusta valmistuneet nuoret (Hannemari Toivanen), nuoret perheen perustaneet parit sekä oma kohderyhmäni maahanmuuttajanuoret.

Kaikki eri ryhmistä tehdyt opinnäytetyöt pohjautuvat samaan yhteisesti määriteltyyn teoreettiseen ja tutkimukselliseen viitekehykseen. Erot töiden sisällön suhteen syntyvät kohderyhmien erilaisuudesta ja analyysien tuloksista. Tutkimustulokset ovat kuitenkin vertailukelpoisia toistensa kanssa, koska ne jakavat saman teoreettisen viitekehyksen, saman tutkimusstrategian ja tutkimusmenetelmän.

Aineisto kerättiin teemahaastattelua käyttäen. Materiaali analysoitiin teemoittelemalla. Jokaisesta kohderyhmästä haastateltiin kahdeksaa nuorta tai paria. Opinnäytetyön tekeminen oli toisaalta tiivistä tiimityöskentelyä ryhmätapaamisen merkeissä tai keskustelua Moodle-oppimisympäristössä sekä itsenäistä työskentelyä teoriatietaa etsien ja

kirjoittaen sekä haastatellen ja analysoiden. Lisäksi jokainen perehtyi omaan kohderyhmäänsä.

Opinnäytetyöhön on haastateltu kahdeksaa maahanmuuttajanuorta, jotka ovat iältään 17–24-vuotiaita. Haastateltavat hankin maahanmuuttoviraston kautta. Nuoret olivat asuneet Suomessa yhdestä vuodesta viiteen vuoteen ja heidän suomen kielen taitonsa vaihteli henkilöittäin. Maahanmuuttovirastolta sain apua haastattelujen suorittamisessa, sillä sain lainata heidän tilojaan ja he järjestivät tulkkeja auttamaan haastatteluissa.

Opinnäytetyöni nimeksi valitsinkin erään nuoren toteamuksen: ”*Nytten ajattelen, että kaikki sujuu hyvin*”. Lainausta kuvastaa hyvin nuorten intoa päästä elämässä eteenpäin. Tutkimustulosteni mukaan nuoret halusivat tulevaisuudeltaan samoja asioita kuin kuka tahansa suomalainen, eli työtä ja perhettä. Integroituminen suomalaiseen yhteiskuntaan sujui hyvin, vaikka nuorilla olikin hiukan ristiriitoja oman kulttuurinsa ja suomalaisen kulttuurin välillä. Kuitenkin tulevaisuuden suunnitelmat osoittivat vahvaa halua integroitua suomalaisen yhteiskuntaa.

Kuulin mahdollisuudesta tehdä opinnäytetyö Voi hyvin nuori- hankkeelle syksyllä 2009 saatua tiedonlehtori Tuomo Paakkoselta. Opinnäytetyöni on yksi seitsemästä opinnäytetyöstä, jotka tehdään Voi hyvin nuori -hankkeelle. Valitsin aiheekseni maahanmuuttajanuoret, koska kohderyhmää ei ole aiemmin tutkittu pelkästään hyvinvoinnin positiivisessa merkityksessä. Kiinnostuin aiheesta juuri sen takia, että aihe korostaa ihmisen elämässä olevia positiivisia voimavaroja ja tekijöitä.

2 VOI HYVIN NUORI -HANKE

2.1 Hankkeen tavoite

Voi hyvin nuori -hankkeella selvitetään nuorten integroitumista yhteiskuntaan. Hanke selvittää, millainen on nuorten sosiaalistumisprosessi: miten prosessi on yksilöllinen, ryhmäkohtainen, vakio, pysyvä ja muuttumassa. Samalla selvitetään, ovatko sosiaalistumisen mahdollisuudet sekä väylät lisääntymässä vai kaventumassa. (Kymenlaakson ammattikorkeakoulu 2009.) Voi hyvin nuori -hanke keskittyy vähäiselle huomiolle jääneisiin nuoriin aikuisiin sekä heidän mahdollisuuksiinsa kiinnittyä yhteiskuntaan tuottavina jäseninä. Erityisen kiinnostuksen kohteena hankkeessa ovat hyvinvoinnin rakenteet. (Kymenlaakso nuorten asialla 2010.)

Nuorten aikuisten tilanteeseen vaikuttaa tällä hetkellä Kymenlaaksossa taloudellinen rakennemuutos. Vaikutukset kohdistuvat eri ryhmiin kuten koulutus- ja ikäryhmiin tai maahanmuuttajiin toisistaan poikkeavasti. Tutkimuksen tuottama tieto auttaa julkista sektoria reagoimaan muutokseen. Samalla alueelliset erityispiirteet luovat mahdollisuuden tuottaa kansallisestikin merkittävää tietoa. Hanke tulee hyödyttämään siten sekä Kymenlaakson palvelujen kehittämistä että kansallista hyvinvointia koskevaa keskustelua. (Kymenlaakso nuorten asialla 2010.)

Hanke on Tekesin Innovaatiot sosiaali- ja terveystalouden palvelujärjestelmässä -ohjelman rahoittama. Hankkeessa toimivat mukana Kotkan kaupunki, Haminan kaupunki, Kouvolan kaupunki, Siviilipalvelukeskus, Puolustusvoimat, Kakspyy ry, Sotek, Ekamin media- ja kulttuurityöpaja sekä Pietarin valtion yliopiston sosiologian laitos. (Voi hyvin nuori -hanke etsii malleja nuorten hyvinvoinnin tukemiseen 2009.)

2.2 Opinnäytetyön tavoite

Opinnäytetöiden tavoitteena on selvittää kymenlaaksolaisten nuorten elämäntyyliä ja hyvinvointia. Tutkimus tuottaa arvokasta tietoa myös siitä, mitkä asiat uhkaavat nuorten hyvinvointia ja miten nämä asiat näkyvät heidän elämässään. Opinnäytetyössä tarkastellaan elämäntyyliä ja hyvinvointia haastateltavan subjektiivisesta näkökulmasta.

Tavoitteena on kuvata sekä elämäntyyliä että elämäntavan käsitteet. Lisäksi selvitämme nuorten hyvinvointia elämäntyyliin liittyen. Teemakysymyksiä on tarkoitus esittää niin, että hyvinvointia aiheuttavat tekijät tulevat esiin. Samalla teemalla voi olla myös käänteinen pahoinvointia aiheuttava merkityksensä. Pääpainona haastatteluisa tulisi olla hyvinvoinnin ja positiivisuuden korostaminen.

3 ELÄMÄNTAPA

Elämäntapa voidaan määritellä yksilön omaksumien asenteiden, tunteiden ja käyttäytymistäipumusten muodostamaksi kokonaisuudeksi. Siihen vaikuttavat yksilön sosiaalinen tausta, kuten sukupuoli, ikä, asuinpaikka sekä oma että vanhempien koulutus ja ammatti, mutta myös hänen sosiaaliset suhteensa. (Kantola, Koskinen & Räsänen 2004, 234.) Elämäntapa yhdistää yksilöä muihin samoissa oloissa eläviin ihmisiin.

Elämäntapa on ainakin osittain sosiaalisesti periytyvää. (Karisto, Takala & Haapola 2003, 128).

Elämäntapa muodostuu yksilön tai perheen elämänvaiheiden, elinolosuhteiden, elämäntoiminnan, arkielämän, arvojen sekä normien kokonaisuudesta. Elämäntapa muodostuu ja järjestyy hänen subjektiviteettinsa kautta. Subjektiviteetilla tarkoitetaan esimerkiksi ihmisen arvomaailmaa, arvioita omasta elämästään sekä tärkeitä elämänalueita. (Roos 1985, 31.)

Elämäntapaa ja hyvinvointia voidaan tarkastella yhteisillä nimittäjillä. Näitä on pohjoismaissa perinteisesti mitattu indikaattoreilla, jotka liittyvät elintasoon, elinoloihin tai elämisen laatuun. (Turunen, Hoppania, Luhtamäki, Nenonen & Tuomaala 2010, 24.) Elämänlaadun käsitettä on hyvinvointitutkimuksessa käytetty lähes samassa merkityksessä kuin elämäntavan käsitettä (Karisto ym. 1998, 74). Erik Allardt on pohjoismaisessa hyvinvointitutkimuksessa sisällyttänyt elämänlaatuun kolmenlaisia asioita: ihmisten väliset suhteet, ihmisen ja yhteiskunnan väliset suhteet sekä ihmisen ja luonnon väliset suhteet (Allardt 1976, 32). Edellä mainittuja asioita voidaan tutkia selvittämällä ihmisten ystävyyssuhteita, poliittista aktiivisuutta, vapaa-ajan käyttöä sekä luonnosta nauttimista, eli niitä asioita, jotka kuuluvat myös hyvinvoinnin ulottuvuuksiin (Karisto ym. 1998, 74).

4 ELÄMÄNTYYLI

Elämäntyyli on lähellä elämäntapaa, mutta se on enemmän muotien ja yksilöllisten harkintojen muokkaamaa. Elämäntyyli on myös elämäntapaa yksilöllisempi siten, että se ei kiinnity yhtä lujasti yhteiskunnan rakenteisiin ja omiin aineellisiin ehtoihinsa, kuten elämäntapa. Elämäntyyliin voi sisältyä yhtä aikaa jotain yksityistä sekä jaettua. Elämäntyyli ei myöskään ole yhtä tiedostamatonta ja sosiaalisesti sidoksissa ihmisen yhteiskuntaluokkaan kuten elämäntapa. (Webber 1980 Karisto & Konttinen 2004, 27 mukaan.)

Sosiologi Max Weber määrittelee elämäntyylin strategiaksi, jossa yksilö pyrkii hyödyntämään esimerkiksi yhteiskunnallisen asemansa, koulutuksen sekä markkinoiden hänelle suomia mahdollisuuksia. (Webber 1980 Sulkusen 1999, 228 mukaan.) Weberin mielestä elämäntyyli liittyy ihmisen sosiaaliseen statukseen. Ihminen pyrkii sen avulla viestittämään muille omaa sosiaalista asemaansa ja tämä näkyy ulospäin esi-

merkiksi kuluttamisessa. Hänen mielestään elämäntyyli sisältää kilpailun siitä, kuinka yksilö kykenee parhaiten viestittämään statustaan muille. (Webber Aro & Jokivuori 2009, 166 mukaan.) Weber painotti myös, että ihmisillä ei ole täydellistä vapautta valita elämäntyyliään, vaan se valitaan ulkoisten olosuhteiden määrittämien mahdollisuuksien puitteissa. Tämän vuoksi Weber mielsi elämäntyylin pääosin kollektiiviseksi eikä individualistiseksi ilmiöksi. (Webber 1980 Watson & Platt 2000, 62 mukaan.)

Elämäntyyli on tapa, jolla henkilö elää, suhtautuu elämään ja ympäristöön sekä valinta siitä, mihin hän käyttää aikansa ja rahansa (Bergström 2005, 98–100). Elämäntyyli pitää sisällään muun muassa uskonnon, mielipiteet, aktiviteetit ja arvot. Arvot muodostuvat käsityksistä ja näkemyksistä, joiden mukaan ihminen tavoittelee jotakin jollakin tietyllä tavalla. (Raatikainen 2008, 8–12.)

Ihminen pyrkii löytämään oman tyyliinsä elää ja näin pyrkii erottumaan muista ihmisistä toteuttamalla henkilökohtaista elämäntyyliään. Elämäntyyliin vaikuttavat ihmisen erilaiset pääomat, kuten kulttuuriset, sosiaaliset ja terveydelliset. Ihmisen elämäntyyli voi olla alati muuttuvaa ja se saa vaikutteita erilaisista muodeista ja muoti-ilmiöistä. (Kantola, Koskinen & Räsänen 2004, 234–235.)

Elämäntyyliä voidaan tutkia jakamalla tutkittavat asiat eri tasoille. Ylimmällä eli rakennetasolla (structural level) voidaan tarkastella maiden, yhteisöjen ja kulttuurien välisiä eroja. Näitä eroja määrittävät lähinnä yhteiskunnalliset rakenteet. Tällöin voimme puhua elämäntavan (way of living) käsitteestä. Toisella tasolla kohteena ovat erot eri yhteiskunnallisten ryhmien välillä. Tällaisia ovat esimerkiksi eri sosiaaliluokat, sukupuolet sekä ikäryhmät. Toimintaa kuvaava ”elämäkäsite” on elämänmuoto (form of life). (Pohjolainen & Syrén 2005, 15.)

Alimmalla tasolla tarkastellaan lähinnä yksilöiden elämää ja sitä, miten he kohtaavat elämän realiteetit. Käyttäytymiserot ovat seurausta pääsääntöisesti yksilöllisistä ominaisuuksista ja toimintatavoista. Tällä tasolla elämäkäsitteenä käytetään elämäntyyliä (lifestyle) tai yksilöllistä elämäntyyliä (individual lifestyle). (Pohjolainen & Syrén 2005, 15.) Tässä opinnäytetyössä on tutkittu tätä alinta tasoa.

Elämäntyyli voidaan jakaa kahteen komponenttiin: objektiiviseen ja subjektiiviseen. Objektiiviseen komponenttiin kuuluvat sellaiset jokapäiväiseen elämään liittyvät elintavat kuten ravinto, liikunta, nukkuminen, tupakointi ja alkoholinkäyttö. Samoin esi-

merkiksi sosiaalinen osallistuminen ja harrastukset sisältyvät objektiiviseen elämäntyyliin. Ne ovat siis toisten ihmisten havaittavissa ainakin periaatteessa. Sen sijaan elämäntyylin subjektiivisesta alueesta, johon sisältyvät esimerkiksi kokemukset, tunteukset, arvot ja valinnat, on tietoa vain henkilöllä itsellään. (Pohjolainen & Syrén 2005, 20.)

Ruotsalainen sosiologi Hans L. Zetterberg luokitteli vuonna 1977 teoksessaan *Arbete, livsstil och motivation* ruotsalaisten erilaisia elämäntyyliä. Tutkittavat vastasivat kyselylomakkeen avulla elämänsä eri osa-alueita koskeviin väittämiin. Zetterberg havaitsi tutkittavissaan yhdeksän pääryhmää, joiden lisäksi hän löysi erilaisia elämäntyylien yhdistelmiä. (Zetterberg 1977, 64.)

Zetterbergin tutkimuksessa ruotsalaisten elämäntyyleistä vastaajista 24 prosentilla elämäntyyliä hallitsi *työelämä*, saman verran oli myös *koti-ihmisiä*. Kyselyyn vastanneista 23 prosenttia koki seurapiirielämän dominoivampana elämäntyylinään: yhdessäolo ystävien ja tuttavien kanssa antoi heille eniten. Kuluttaminen oli pääasiallisena elämäntyylinä 22 prosentilla, heissä oli mm. muotikuluttajia, laatukuluttajia sekä kriittisiä kuluttajia. 10 prosenttia vastaajista, kulinaristit, koki palkitsevimpana ruokaan liittyvän elämäntyylin. Seuraavaksi suurimmalla ryhmällä, *osallistujilla*, oli yhteiskunnallinen elämä dominoivana elämäntyylinä; kansanliikkeiden tulielu ja aktivistiryhmien ihmiset toteuttavat itseään edistämällä tiettyä yhteiskuntajärjestystä. Kuusi prosenttia vastaajista, *luonnonystävät*, löysivät luonnosta palkitsevan elämäntyylin: vuoristoissa, merellä, metsässä, joskus kotieläinten tai vaikka kalastuksen parista. Pienimmät ryhmät olivat *uskovaiset*, viisi prosenttia, sekä *kuntoilijat*, 4 prosenttia. (Zetterberg 1977, 66–67.)

Ongelmallista Zetterbergin tekemässä luokittelussa oli se, ettei perustunut mihinkään teoreettiseen näkemykseen ja luokat olivat päällekkäisiä, minkä voi huomata yhteenlasketuista prosenttiluvuista. Sama henkilö saattoi siis kuulua useampaan luokkaan ja toisaalta 30 prosenttia vastaajista jäi luokkien ulkopuolelle. (Pohjolainen & Syrén 2006, 17.)

Suomessa ei, ainakaan sosiologian näkökulmasta, ole juurikaan tämänkaltaista luokittelua tehty. Teemoittelua ei opinnäytetyössä voitu pohjata Zetterbergin typologioihin, koska elämäntyyli on osittain kulttuuriin ja aikaan sidottua – luokittelu on tehty ruotsalaiselle aikuisväestölle 1970-luvulla. Löysimme kuitenkin Kansallisen nuorisotut-

kimuksen, jossa oli havaittu suomalaisnuorissa seitsemän erilaista elämäntyyliä. Tutkimus on tehty markkinointitarkoituksiin, joten käytimme sitä lähinnä suuntaa antavana välineenä.

Kansallisessa Nuorisotutkimuksessa 2010, kuvataan nuorilta löytyvän seitsemän erilaista elämäntyyliä. Nuorisotutkimuksen tekijöiden mukaan käsitettä ”suomalainen nuori” ei ole, vaan nuorten elämäntyyliä sirpaloituvat. (Mikkola 2010.) Tutkimuksen pohjalta nuorten elämäntyyliä voidaan kuitenkin erotella *kapinallisten, syrjäänvetäytyvien, älyköiden, maailmanparantajien, perinteisten, itsevarmojen ja trenditietoisten* ryhmiksi, joihin nuoret sijoittuivat melko tasaisesti. (Elämäntyyli-ryhmät 2010.)

Itsevarmat ovat ulospäin suuntautuneita, urheilullisia ja heillä on laajat sosiaaliset verkostot. He uskovat vahvasti omiin menestymisen mahdollisuuksiinsa ja suhtautuvat tulevaisuuteen optimistisesti. He ovat kovia kilpailemaan ja heidän arvomaailmansa on armoton ja kova. Heitä kiinnostaa usein muun muassa urheilu, musiikki ja viihde-elektroniikka. Itsevarmoilla on enemmän rahaa käytettävissään kuin nuorilla keskimäärin. Heidän kulutuskäyttäytymisessään korostuvat harrastukset, liikkuminen, ulkona syöminen ja alkoholi. (Mikkola 2010.)

Trenditietoilla on hyvin positiivinen minäkuva. He kuvailevat itseään ystävällisiksi, vastuuntuntoisiksi ja sosiaalisiksi. Trenditietoiset ovat nautinnonhaluisempia ja materialistisempia kuin nuoret keskimäärin. Heitä kiinnostaa ulkonäköön, pukeutumisen ja trendeihin liittyvät asiat. Asennemaailmaltaan trenditietoiset ovat melko perinteisiä ja turvallisuushakuisia. Useimmat haaveilevat avioliitosta ja omista lapsista. (Elämäntyyli-ryhmät 2010.) Shoppailu ja ajankuluttaminen ostoskeskuksissa kuuluu trenditietoisten suosikkiharrastuksiin. He käyttävät selvästi muita nuoria enemmän rahaa merkkivaatteisiin ja kenkiin. (Mikkola 2010.)

Perinteisten elämäntyyliä korostuu turvallisuus. Erityisesti koti ja isänmaa ovat edelleen keskeisiä arvostuksen kohteita. Koti on perinteisten nuorten elämän keskus. Perinteiset eivät pyri johtavaan asemaan, vaan heidän onnellisuutensa kumpuaa lähipiiristä ja oman perheen parista. Turvallisuus nousee erittäin korkealle perinteisten nuorten arvojen hierarkiassa. (Elämäntyyli-ryhmät 2010.) Perinteiset suhtautuvat positiivisesti tulevaisuuteen ja uskovat omaan pärjäämiseensä. Kuluttamisessaan he suosivat perinteisiä arvoja ja karttavat riskejä. Rahaa he käyttävät maltillisesti musiikkiin, terveyteen, kotiin ja hyvinvointiin. (Mikkola 2010.)

Syrjäänvetäytyville turvallisuus on tärkeä arvo. He pelaavat mieluummin varman päälle kuin ottavat riskejä. He eivät etsi jännitystä eivätkä seikkailua, vaan ovat onnellisempia tuttujen ja turvallisten asioiden parissa. (Elämäntyyliyhdyt 2010.) Kiinnostuksen kohteina heillä ovat tietokoneet, Internet ja lukeminen. Syrjäänvetäytyvien kuluttaminen on ei-tiedostavaa ja järkiperaistä. He panostavat kuluttamisessaan tekniikkaan ja he tekevät ostopäätökset järkisyiden ja tarvittavuuden perusteella. (Mikkola 2010.)

Maailmanparantajat ovat nuorten omatunto. He pyrkivät tekemään asioita, jotta maailmasta tulisi parempi paikka elää. Heidän kiinnostuksensa keskittyy kulttuuriin, taiteeseen ja musiikkiin. Suvaitsevaisuus on keskeinen arvo maailmanparantajien arvomaailmassa. He suhtautuvat maahanmuuttajiin ja seksuaalisiin vähemmistöihin selvästi myönteisemmin kuin muut nuoret. (Elämäntyyliyhdyt 2010.) Maailmanparantajat pyrkivät luomaan elämänsä merkityksellisyyttä toiminnan avulla. Heillä on suuri halu ilmaista itseään, hyödyntää kykyjään ja toteuttaa omassa itsessä piileviä mahdollisuuksia. Maailmanparantajien kulutusta määrittää tiedostavuus ja he ovat hyvin kriittisiä kuluttamisessaan. He ostavat tuotteita vastuullisesti, haluten näin tukea ostopäätöksillään kehitysyhteistyötä tai luonnonsuojelua, kunnioittaa immateriaalioikeuksia sekä vastustaa lapsityövoiman käyttöä. (Mikkola 2010.)

Älykköjen arvomaailma on universalistinen, mutta heihin kuuluu myös markkinaliberaaliteja. Heidän arvomaailmaa hallitsevat pehmeät arvot. Heitä kiinnostavat ihmiset niin lähipiirissä kuin sen ulkopuolellakin. Tärkeimpiä kiinnostuksen kohteita heillä ovat itsensä kehittäminen sekä älyllisten tietojen ja taitojen kartuttaminen. (Elämäntyyliyhdyt 2010.) Älyköt suosivat kuluttamisessaan rationaalisia arvoja ja he ovat erittäin kriittisiä siitä mihin rahansa käyttävät. He haluavat tietää ja ottaa selvää tuotteista sekä yrityksistä, joista ostavat, tunteakseen tuotteiden riskit. (Mikkola 2010.)

Kapinalliset elävät omalla tyylillään. Heitä eivät kiinnosta muiden mielipiteet tai yleiset ihanteet. He ovat uskollisia vain itselleen ja omalle elämäntyylilleen. Kapinallisuus ei tarkoita johonkin näkyvään alakulttuuriin kuten punkkareihin tai gooteihin kuulumista, vaan kyse on arvoista ja asenteista. (Elämäntyyliyhdyt 2010.) Heidän suhtautumisensa perinteisiin järjestelmiin on varauksellista. Kapinalliset toteuttavat omaa elämäntyyliään välittämättä muiden mielipiteistä. Kuluttamisessaan kapinalliset ovat

impulsiivisia ja välinpitämättömiä, he ostavat sitä mikä juuri sillä hetkellä tuntuu mielekkäältä. (Mikkola 2010.)

5 HYVINVOINTI JA ONNELLISUUS

5.1 Eräitä hyvinvoinnin teoreettisia kuvauksia

Hyvinvointitutkimuksia on tehty tarkastelemalla hyvinvointia sekä yksilön näkökulmasta että sosiologisesta näkökulmasta, jolloin tarkastellaan yksilön toimintaa yhteisön jäsenenä ja sosiaalisena toimijana. Hyvinvointitutkimuksiin voidaan ajatella kuuluvan myös elämänlaadun tutkimukset ja terveystutkimukset, sillä hyvinvointi, elämänlaatu ja terveys ovat toisiinsa sidoksissa olevia käsitteitä. Hyvinvointitutkimuksen moninaisuus edellyttääkin tutkijalta oman tutkimuskäsitteensä tarkkaa rajausta ja määrittelyä. (Konu 2002, 12.)

Hyvinvointia voidaan tarkastella hyvin monesta eri näkökulmasta. Hyvinvoinnilla voidaan tarkoittaa esimerkiksi terveydentilaan, toiminnan autonomiaan, elämänhallintaan sekä toimeentuloon liittyvää hyvinvointia. Esimerkiksi velkaantumisongelmat, puutteet perustarpeiden tyydyttämisessä, stressioreiden kasaantuminen, heikoksi koettu terveydentila sekä puutteellisiksi koetut vaikutusmahdollisuudet omaa elämää kohtaan voivat heikentää hyvinvointia. (Marski 1996, 5.)

Hyvinvoinnin teoreettiset kuvaukset eroavat jonkin verran toisistaan, mutta useimmissa niissä ilmenee muutamia keskeisiä tekijöitä. Ollakseen hyvinvoiva yksilön on koettava elämänsä ainakin suurin piirtein oikeudenmukaiseksi ja järkeväksi, jotta hänen toivonsa tulevaisuuteen nähdessä säilyy. Yksilön on koettava elämänsä jollakin tapaa mielekkäänä. (Ojanen 2009, 20.) Tulevaisuuteen suuntautuminen on nuoruusiässä keskeistä, koska nuoren tulee tehdä realistisia valintoja tulevaisuuden elämän suhteen. Positiivinen tulevaisuuden kuva ja usko omien tavoitteiden saavuttamiseen on tärkeä tekijä nuoren hyvinvoinnin kannalta (Aalto-Kallio 2004, 18.)

Hyvinvointiin katsotaan kuuluvaksi läheiset ihmissuhteet, sillä yksilön on vaikea selviytyä ilman tukea antavia ja vastavuoroisia ihmissuhteita. Useimmissa hyvinvoinnin jäsenyyksissä korostetaan myös yksilön oma autonomia eli hänen mahdollisuuksiaan päättää itseään koskevista asioista. Myös itsensä hyväksyminen nähdään hyvinvointia kuvaavana tekijänä, sillä itseään väheksyvä ihminen tuskin voi hyvin. Perusturvalli-

suus, fyysinen suoja sekä ravinto ovat hyvinvoinnin ehtoja, mutta hyvän ympäristön määrittäminen ei kuitenkaan ole yksiselitteistä. Yksilön hyvinvointiin vaikuttavat lisäksi ympäristön mahdollistama järkevä tekeminen ja mahdollisuus kokea itsensä tarpeelliseksi. (Ojanen 2009, 20–21.)

Hyvinvointi voidaan määritellä tarvekäsitteen avulla Erik Allardtin sosiologisen hyvinvointimallin mukaisesti. Voidaan sanoa, että hyvinvointi on tila, jossa ihmisellä on mahdollisuus saada keskeiset tarpeensa tyydytetyiksi. (Allardt 1976, 21). Nämä tarpeet on luokiteltu kolmeen perusluokkaan: elintaso (Having), yhteisyyssuhteet (Loving) ja itsensä toteuttaminen (Being) (Allardt 1976, 38.)

Elintaso käsittää ihmisen fysiologiset tarpeet. Tämä tarkoittaa sitä, että kaikki ihmiset tarvitsevat esimerkiksi ravintoa, nestettä, lämpöä, ilmaa ja perusmäärän turvallisuutta. Elintason osatekijät ovat ihmiselle välttämättömiä ja siksi hyvin perustavia hyvinvoinnin näkökulmasta. Alhainen elintaso vaikuttaa ihmiseen kokonaisvaltaisesti. Esimerkiksi kuolemanvaarassa olevat ihmiset unohtavat muut tarpeensa ja sietävät suuriakin puutteita selviytyäkseen hengissä. Elintason arvot ovatkin keskeisiä ja ensisijaisia hyvinvointianalyysissä. Elintason voidaan ajatella olevan puutostarve, koska sillä on yleensä yläraja. Tarpeet nähdään tyydytetyiksi silloin, kun yläraja on saavutettu. Yläraja voi olla esimerkiksi kylläisyys tai terveys. Yhteisyyssuhteilla sekä itsensä toteuttamisella taas ei usein ole mitään ylärajaa ja tästä syystä niitä kutsutaan kehitystarpeiksi. (Allardt 1976, 39–42.)

Yhteisyyssuhteilla tarkoitetaan ihmisen tarvetta solmia sosiaalisia suhteita ja kuulua yhteisöihin, joissa toisistaan pitäminen ja välittäminen ilmaistaan. Yksilöillä on siis rakkauden ja hellien suhteiden tarve. Rakkaus ei tässä jaottelussa merkitse samaa kuin seksuaalisuus, jonka katsotaan kuuluvan fysiologisiin perustarpeisiin. Yhteisyyssuhteet tuottavat teorian mukaan hyvinvointia silloin, kun ihminen sekä saa osakseen rakkautta, huolenpitoa ja on pidetty että puolestaan rakastaa, osoittaa muita kohtaan huolenpitoa ja pitää muista. Hyvinvointianalyysissä tärkeää on ottaa huomioon sekä rakkauden vastaanottava että antava puoli. (Allardt 1976, 42–43.)

Itsensä toteuttaminen on hyvinvoinnin tärkeä osa. Itsensä toteuttamisella tarkoitetaan yksilön tarvetta kehittää persoonallisuuttaan ja integroitua yhteiskuntaan. Itsensä toteuttamisen positiivinen puoli tarkoittaa henkilökohtaista kehittymistä, kun taas negatiivinen näkökulma on yksilön syrjäytymistä ja vieraantumista yhteisöstä. Itsensä to-

teuttaminen on jaettu osatekijöihin, jotka ovat korvaamattomuus, status, tekeminen sekä yksilön mahdollisuus poliittiseen osallistumiseen. Korvaamattomuus tarkoittaa sitä, että yksilöä pidetään ainutlaatuisena persoonana. Status merkitsee sitä, että yksilöä saa arvostusta. Tekemisellä viitataan yksilön mahdollisuuksiin mielekkääseen vapaa-ajan viettoon sekä harrastuksiin. (Konu 2002, 20.)

Itsensä toteuttamista voidaan mitata esimerkiksi sen perusteella, voiko yksilö osallistua itseään ja omaa elämäänsä koskeviin päätöksiin tai onko hänellä mahdollisuuksia mielekkääseen työhön ja vapaa-ajan toimintaan (Konu 2002, 20.) Arvoluokkana itsensä toteuttaminen on laaja ja sitä on vaikea mitata. Itsensä toteuttamista ei voida mitata tarkastelemalla yksilön saavutuksia tai tekoja, sillä osa ihmisistä ja kulttuureista pyrkii toteuttamaan itseään saavutusten avulla, toiset taas eivät. (Allardt 1976, 46.) Myöhemmissä kirjoituksissaan Allardt (1998, 1999) on selittänyt itsensä toteuttamisen tarpeen sosiaalisen identiteetin omaamisen tarpeeksi. Tällä tarkoitetaan yksilön tarvetta muodostaa minäkuva ja elää tämän minäkuvan mukaisesti. (Konu 2002, 20.)

Erik Allardt (1989) korostaa, että hyvinvoinnin indikaattoriksi tarvitaan sekä objektiivisia että subjektiivisia määrittelyjä. Objektiivisilla määrittelyillä tarkoitetaan ulkopuolisen havaintoja kyseisistä asioista, kun taas subjektiiviset ovat yksilön itsensä esittämiä mielipiteitä ja havaintoja omasta hyvinvoinnistaan. (Konu 2002, 20.)

5.2 Subjektiivinen hyvinvointi

Murrosikäisten subjektiivinen hyvinvointi heidän sosiaalisissa konteksteissaan (opin näytetyön tekijän suomennos) on englanninkielinen pro gradu tutkimus. Tutkimus on tehty Tampereen yliopistossa terveystieteiden maisterin tutkintona. (Joronen 2005, 1–2.)

Tutkimuksen tavoitteena oli saada tietoa nuorten hyvinvoinnista ja siihen liittyvistä tekijöistä nuorten kokemana sekä ymmärtää paremmin perheen vaikutusta nuorten hyvinvoinnin kokemisessa, kaverisuhteissa ja koulunkäynnissä. Näitä tutkittiin omien hyvinvointikokemusten kautta ja peilattiin toteutuneiden arvojen, perhedynamiikan, terveystäytymisen ja koulutyytyväisyyden näkökulmista. Tarkastelussa oli myös perheen rooli nuoren hyvinvoinnissa, koulunkäynnissä ja kaverisuhteissa. (Joronen 2005, 88.)

Tutkimus toteutettiin kahdessa osassa. Ensimmäisessä osassa tehtiin tutkimuslomake 245 henkilön otokselle. He olivat 12–17-vuotiaita nuoria. Lisäksi 239 heidän vanhempansa osallistui kyselyyn. Toisessa osassa haastateltiin niitä 19 nuorta, jotka ilmoittivat halustaan osallistua tutkimuslomakkeen jatko haastatteluun. Tutkimus osoitti, että valtaosa nuorista on tyytyväisiä elämäänsä, mutta huomattavaa oli että joka 10. nuori ei kokenut elämän iloa, joka useimmiten selittyi sisäisellä pahalla ololla ja epätydyttävillä perhesuhteilla. (Joronen 2005, 88.)

Nuorten hyvinvointiin ja elämäntyytyväisyyteen vaikuttivat vahva itsetunto, sisäinen tasapaino, turvalliset perhesuhteet, huumori elämänvoimana, tyytyväisyys painoon ja kouluun ja itse arvioitu hyvä oma terveys. Nuoret olivat tutkimuksen mukaan tyytyväisiä perheessään sen rakastavaan ilmapiiriin, perheen toiminnalliseen tukeen ja avoimeen kommunikaatioon. Lisäksi tutkimustulokset osoittivat että hyvinvointia nuorelle toi se, että nuori koki olevansa tärkeä perheessä. Nuorten elämän iloa vahvisti kokemus mukavasta kodista. (Joronen 2005, 88–89.)

Negatiivisina eli kurjina asioina nuoret kokivat perheenjäsenten väliset ristiriidat, vanhempien avioeron, perheenjäsenen sairaudet tai kuoleman ja liiallisen riippuvuuden tunteen. Ristiriitoja perheen ja nuorten välillä aiheuttivat luvattomat poissaolot koulusta, huono koulumenestys, rahankäyttö ja kodin sääntöjen rikkominen. (Joronen 2005, 89.)

Nuorten ja heidän vanhempiensa käsitys perhedynamiikasta erosi huomattavasti toisistaan. Vanhemmat arvioivat yleensä perheensä toimintaa paremmaksi, kuin mitä nuoret sen kokivat. Tutkimuksessa tuli myös ilmi, että nuorten kokema perheen pysyvyys ja yhteenkuuluvuus olivat vahvasti yhteydessä heidän elämän tyytyväisyyteen, kun taas tunne perheen hajaannuksesta yhdistyi nuorten pahan olon kokemuksiin. Perhe nähtiin mahdollistajana, keskustelijana, tukijana, mutta myös rajoittajana ja pakottajana. Nuoret kokivat kaikki nämä perheen roolit kuitenkin tarpeellisina. (Joronen 2005, 89.)

5.3 Lasten ja nuorten hyvinvointi ja terveys

Suomen akatemian hallituksen tutkimus Lasten ja Nuorten hyvinvointi ja terveystutkimus (SKIDI-KIDS) pohjautuu siihen olettamukseen, että hyvinvointiin ja terveyteen liittyvät arvot ja asenteet, elintavat, käyttäytymismallit ja niihin vaikuttavat tekijät

omaksutaan lapsuusvuosien aikana. Lasten ja nuorten hyvinvointi ja terveystutkimus on Suomen akatemian hallituksen 8,5 miljoonalla eurolla rahoittama tutkimusohjelma, joka on parhaillaan käynnissä. Tutkimus sai rahoituksen vuonna 2009. Tutkimusohjelma toteutetaan nelivuotisena, jolloin se ajoittuu pääosin vuosille 2010–2013. (Lasten ja nuorten hyvinvointi ja terveys 2010–2013, 2.)

Tutkimustarve perustuu siihen oletukseen, että lasten elämämpiirit ja yhteisöt poikkeavat suuresti siitä, mitä ne ovat olleet edellisillä sukupolvilla. Tutkimus pohjautuu UNICEFin ja EU:n tekemiin raportteihin, joissa vertaillaan lasten ja nuorten hyvinvointia rikkaissa maissa. Näiden raporttien mukaan Suomi sijoittui vertailussa huonompien joukkoon lasten riskikäyttäytymisen suhteen, ruokatottumuksissa, fyysisen aktiivisuuden määrässä sekä painon kehityksessä. Hälyttäviä tuloksia tutkimuksessa saatiin myös perhe- ja ystävyys-suhteiden sekä kouluviihtyvyyden kielteisestä kehityksestä. Viitteitä lasten ja nuorten eriarvoistumisen lisääntymisestä Suomessa on, ja kasvava joukko lapsista ja nuorista on vaarassa jäädä ilman tasapainoista sekä tyydyttävää lapsuutta. Tämä taas vaikuttaa heidän mahdollisuuksiinsa tavoitella hyvää elämälaatua aikuisena. Samalla heillä on riski jäädä myös ammattiin valmentavan koulutuksen ja työelämän ulkopuolelle sekä syrjäytyä yhteiskunnasta. (Lasten ja nuorten hyvinvointi ja terveys 2010–2013, 2–3.)

Hyvinvointiin ja terveyteen liittyviin arvoihin ja asenteisiin, elintapoihin, käyttäytymismalleihin ja niihin vaikuttaviin tekijöihin voidaan vaikuttaa taloudellisen hyvinvoinnin vahvistuttua, sillä se lisää nykyaikana mahdollisuuksia ottaa huomioon lasten ja nuorten määrittelemät tarpeet hyvinvoinnin suhteen. Tässä tutkimusohjelmassa on tarkoitus koota kriittistä massaa tutkimusohjelman teema-alueiden piiriin kuuluvien tutkimuksellisten haasteiden monipuoliselle ja poikkileikkaavalle tarkastelulle. Lisäksi tarkoituksena on tukea lasten myönteistä kehitystä edistävien ja sitä haittaavien tekijöiden kokonaisvaltaista tutkimista. (Lasten ja nuorten hyvinvointi ja terveys 2010–2013, 3–4.)

5.4 Eräitä onnellisuuden teoreettisia kuvauksia

Onni ja onnellisuus tarkoittavat Allardtin (1976, 32) mukaan yksilön subjektiivista kokemusta eli yksilöt itse määrittelevät, kuinka onnellisiksi he kokevat itsensä. Hyvinvoinnin ja onnellisuuden erottaa se, että hyvinvointia voidaan määritellä myös ob-

jektiiivisesti. Ihmiset voivat Allardtin mukaan olla epätietoisia tarpeistaan ja tätä kautta hyvinvoinnistaan, mutta jokainen on oman onnensa paras arvioija.

Onnellisuuteen liittyvät sekä ulkoiset että yksilön sisäiset tekijät. Viime vuosina on korostettu yksilökeskeisen kulttuurin hengen mukaisesti yksilön sisäisten tekijöiden, kuten asenteiden ja tulkintojen merkitystä onnellisuudelle. Ulkoisten tekijöiden merkitystä ei voida kuitenkaan kiistää. Ulkoiset tekijät korostuvat etenkin silloin, jos yksilö joutuu elämään puutteessa, on esimerkiksi pienituloisen, työtön tai elää epätyytyttävässä elinympäristössä. (Ojanen 2009, 32.)

Persoonallisuuden piirteistä sosiaalisuus, tasapainoisuus, miellyttävävyys ja vastuullisuus ovat yhteydessä yksilön onnellisuuteen. Lisäksi myönteinen kuva itsestä, optimismi, elämäntavoilla ja toiveikkaus ovat ominaisuuksia, joiden nähdään kuvaavan onnellista ihmistä. Tutkimusten mukaan onnellisuutta ja hyvinvointia lisäävät myös uskonnollisuus, arvot sekä usko ihmisten hyväntahtoisuuteen. Koetulla terveydentilalla ja terveillä elämäntavoilla on lisäksi vaikutusta siihen, kuinka onnelliseksi yksilö kokee itsensä. Huomionarvoista on, ettei lääkärin arvioima terveydentila vaikuta yksilön onnellisuuteen yhtä vahvasti kuin itse arvioitu. Yksilöiden taustatekijöillä, kuten sukupuolella, iällä, asuinpaikalla sekä koulutuksella on vain viitteellisiä yhteyksiä onnellisuuteen. (Ojanen 2009, 32.)

Hyvinvointi on pysyvämpää kuin onnellisuus. Onnellisuuteen liittyy hetkellisyys ja katoavaisuus. Myös hyvinvointi voi toki muuttua, mutta tällöin voidaan nimetä erityisiä ja ulkoisia syitä hyvinvoinnin muutokseen. Hyvinvoinnin arvioinnissa otetaan huomioon hyvinvoinnin vaikutukset ja syyt, mutta onnellisuuden arvioinnissa vaikutukset ja syyt eivät ole tärkeitä. (Allardt 1976, 33.) Onnellisuuden tunteen syyt vaihtelevat yksilöittäin. Jotkut ovat esimerkiksi onnellisia mietiskellessään ja levätessään toisten tuntiessa itsensä onnellisiksi voimakkaan rasituksen hetkellä. (Allardt 1976, 34.)

Hyvinvoinnin ja onnellisuuden tutkiminen eroavat Allardtin mukaan toisistaan. Hyvinvointia tutkitaan havainnoimalla todellisia olosuhteita ja ihmissuhteita, jotka voidaan objektiivisesti havaita. Onnellisuutta taas tutkitaan selvittämällä subjektiivisia tunteita sekä asenteita. (Allardt 1976, 35.)

6 HYVINVOINTI PÄÄKAUPUNKISEUDULLA

Pääkaupunkiseudun sosiaaliosaamiskeskus (SOCCA) aloitti hyvinvointitutkimuksen vuonna 2008 Helsingin, Espoon, Vantaan ja Kauniaisten alueella. Tutkimuksen kohteena olivat huono- ja hyväosaisuuden kokemukset suurkaupungin näkökulmasta. Esimerkiksi pääkaupunkiseudulla on lisääntynyt ihmisten väestöllinen eriytyminen kuten se, että huono-osaiset ovat kasautuneet tietyille alueille. Lähtökohtana on tutkia pääkaupunkiseudulla asuvien ihmisten hyvinvoinnin tilaa ja kehitystä kuntalaisen subjektiivisesta näkökulmasta. Tutkimus on tehty kahdessa osassa, joista ensimmäinen osa, laaja kyselytutkimus tehtiin edellä mainittujen kuntien asukkaille. Sillä kerättiin kokonaisvaltaista tietoa kuntalaisten subjektiivisesta hyvinvoinnista sekä sen tekijöistä. Vastausprosentti oli 41 prosenttia. Kyselyn teemoja ovat asuminen, terveys, työelämä, taloudellinen tilanne ja arjen kokemukset. Asukkailta kysyttiin miten he kokevat hyvin tai pahoinvointinsa ja kuinka se näkyy heidän päivittäisessä elämässään. Lisäksi kysyttiin millaisia odotuksia ihmisillä on heidän elämänsä suhteen ja miten he voivat vaikuttaa elämäänsä. Tutkimuksen toinen osa tehtiin haastatteluin vuonna 2009, jolloin keskityttiin alueen 18–25-vuotiaiden omaan kokemaansa hyvin- ja pahoinvointiin. (Turunen ym. 2010.)

Tutkimuksessa kävi ilmi, että voimavaroja hyvinvointiin ammennettiin ihmissuhteista, kiireettömyydestä ja viihtyisästä asumisesta. Hyvinvointia lisäsivät myös hyvin toimivat ja riittävät palvelut sekä niiden helppous. Integroitumista yhteiskuntaan ja omaan asuinympäristöön osoitti halu olla suunnittelemassa omaa kaupunkikuvaa ja sen palveluita tai ainakin mielipide siitä, että kuntalaisten ääni haluttiin kuuluviin asiassa. Myös kysytyt arjen ilot ja harmit pyörivät vastauslomakkeissa tulosten mukaan asuin- ympäristön kehittämisasian ympärillä. Luonnon merkitys korostui pääkaupunkiseudun asukkaille. Vastaajat kokivat pienten rauhoittumishetkien olevan suuressa merkityksessä hyvinvoinnille. (Turunen ym. 2010.)

Suurin hyvinvointia tuottava tekijä olivat läheiset ihmiset ja ihmissuhteet, etenkin ne, jotka liittyivät omaan perheeseen, ystäviin, harrastepiireihin ja työkavereihin. Tärkeiksi koettiin myös paikat, joissa oli mahdollista kohdata ihmisiä sekä näiden paikkojen kehittäminen. Hyvinvointia tuottaviksi tekijöiksi koettiin myös mielekäs tekeminen, osallistuminen sekä taiteet. Sosiaalista eheyttä tuottaviksi tekijöiksi koettiin kunnalli-

set palvelut kuten kirjastot, jotka toimivat samalla myös kohtaamispaikkoina. Arjen riemuina koettiin työ ja siellä menestyminen. (Turunen ym. 2010.)

Pahoinvointia tuottaviksi tekijöiksi koettiin ympäristöstä aiheutuvat harmit kuten melu sekä yleinen sotku ja likaisuus. Arjessa pahoinvointia tuottivat myös rikollisuus ja ilkivalta sekä erilaiset ihmisryhmät kuten juopot. Hankalaksi koettiin lisäksi työn ja perhe-elämän yhteensovittaminen. Pääkaupunkiseudun asukkaat kokivat itsensä yksinäisiksi ja väsyneiksi. Lisäksi arkeen harmia toi kiire ja stressi sekä ihmissuhdeasiat. (Turunen ym. 2010.)

Pääkaupunkiseudun hyvinvointitutkimuksen tuloksista ilmeni sekä hyvinvoinnin että pahoinvoinnin ilmiöitä jokaisen käsitellyn teeman osalta. Subjekttiivisen kokemuksen merkitys hyvinvoinnin tason määrittäjänä korostui, sillä vaikka objektiivisin mittarein olisi näyttänytkin siltä, että asiat olivat hyvin, koettu hyvinvointi saattoi olla paljon huonompi. (Turunen ym. 2010.)

Pääkaupunkiseudun hyvinvointitutkimuksen tuloksista nousee esille sekä hyvinvoinnin että pahoinvoinnin ilmiöitä jokaisen käsitellyn teeman osalta. Subjekttiivisen kokemuksen merkitys hyvinvoinnin tason määrittäjänä korostuu, sillä vaikka objektiivisin mittarein näyttäisi siltä, että asiat ovat hyvin, koetun hyvinvoinnin tila voi olla paljon huonompi. (Turunen ym. 2010.)

7 HYVINVOINTI KYMENLAAKSOSSA

Kymenlaakso on noin 182 000 asukkaan maakunta Kaakkois-Suomessa (Terveystieteiden tutkimuskeskus ja hyvinvoinnin laitos 2010). Vuoden 2009 alussa Kymenlaaksossa sijaitsevat Anjalankosken, Kuusankosken ja Kouvolan kaupungit sekä Elimäen, Jaalan ja Valkealan kunnat yhdistyivät uudeksi Kouvolan kaupungiksi (Lamminmäki 2008). Kuntaliitoksen myötä Kymenlaakson muodostavat nykyisin seitsemän kuntaa: Kotka, Hamina, Kouvola, Miehikkälä, Pyhtää, Virolahti ja Iitti (Kymi kutsuu 2010). Maakunta koostuu kahdesta seutukunnasta, Kotka–Haminan seutukunnasta ja Kouvolan seutukunnasta, jotka muodostavat alueen toiminnalliset keskuksat (Kymenlaakson maakuntaohjelma 2007–2010, 7.)

Kymenlaakso oli vuonna 2004 maamme viidenneksi tiheimmin asuttu maakunta, ja se oli myös maan keskiarvoa tiheämmin asuttuja maakuntia. (Tilasto- ja indikaattori-pankki SOTKANet 2010.) Lisäksi Kymenlaakso on kaupungistunut useimpia maakuntia selvemmin. Kymenlaakso on alueeltaan kompakti ja etäisyydet maakunnan eri osista sen pääkeskuksiin ovatkin kohtuullisen lyhyet. Myös etäisyys pääkaupunkiseudulle ja Pietarin alueelle on lyhyt. (Kymenlaakson maakuntaohjelma 2007–2010, 7.)

Kymenlaakso on aiemmin ollut maamme tärkein paperiteollisuuden tuotantoalue, sillä viidennes maan tuotannosta on syntynyt Kymenlaaksossa (Välinoro 2004). Vuonna 2006 lakkautettiin uuden Kouvolan alueella UPM:n Voikkaan tehdas. (Niemi 2006) Lisäksi lopetettiin Summan tehdas Haminassa ja suljettiin Anjalan paperikone. (Ala-Kiiskilä 2007.) Tehtaiden lakkauttaminen ja paperikoneiden sulkeminen hävitti metsäteollisuudesta työpaikkoja Kymenlaaksossa eniten koko maassa vuosina 2006–2008. Massa- ja paperiteollisuudesta hävinneiden työpaikkojen vaikutus Kymenlaakson työllisyyteen oli yli kolme prosenttia. (Saarinen 2009.)

Kymenlaakson väkiluku on vähentynyt tasaisesti koko 2000-luvun ajan. Vuoden 2009 jälkeen Kymenlaaksossa oli 182 413 asukasta. Väestömäärä on ollut laskussa ikärakenteen ja muuttotappioiden vuoksi. Vähennemä on vaihdellut Kymenlaaksossa vuosittain noin 100–1000 asukkaan välillä. Väkiluvun kokonaisvähennys oli korkeimmillaan vuonna 2008, jolloin asukasluku pieneni 785 asukasta vuodessa. Vuonna 2009 laskusuhdanne tasoittui, mutta maakunnan luonnollinen väestönkasvu on ollut negatiivista viime vuosina. Keskimäärin väestö on vähentynyt 550 henkilöä vuodessa. Maahanmuuttajat ovat nostaneet väestön kehitystä, koska heidän osuutensa lisäsi väkilukua vuonna 2008 Kymenlaaksossa 933 henkilöllä. (Väestö 2010.)

Työttömyysaste on Kymenlaaksossa ollut muun maan keskiarvoa korkeampi ainakin vuodesta 1991 vuoteen 2008. Vuonna 2008 koko maan työttömyysaste oli 7,8 prosenttia, kun vastaava luku Kymenlaaksossa oli 10,1 prosenttia. Myös nuorisotyöttömyys 15–24-vuotiaasta työvoimasta on ainakin vuodesta 1991 vuoteen 2008 ollut Kymenlaaksossa muun maan keskiarvoa korkeampaa. Vuonna 2009 nuorisotyöttömyysaste koko maassa oli 8,4 prosenttia, kun taas Kymenlaaksossa vastaava luku oli 12,1 prosenttia. (Tilasto- ja indikaattori-pankki SOTKANet 2010.)

Kymenlaaksossa alkoholin osto on ollut muun maan keskiarvoa korkeampaa ainakin vuodesta 1990 vuoteen 2009 lukuun ottamatta vuosia 1995 ja 2000. Vuonna 2009 al-

koholin myynti asukasta kohti 100 prosenttisenä alkoholina oli Kymenlaaksossa 8,8 litraa vastaavan luvun ollessa koko maassa keskimäärin 8,3 litraa. (Tilasto- ja indikaattoripankki SOTKANet 2010.)

Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset 1000 asukasta kohti ovat Kymenlaaksossa olleet muun maan keskiarvoa vähäisempiä ainakin vuodesta 1996 vuoteen 2009. Vuonna 2009 koko maan keskiarvo oli 6,7 henkeen tai terveyteen kohdistunutta rikosta 1000 asukasta kohti. Vastaava luku Kymenlaaksossa oli 5,3 henkeen tai terveyteen kohdistunutta rikosta 1000 asukasta kohti. (Tilasto- ja indikaattoripankki SOTKANet 2010.)

Vuoden 2006 PYLL-indeksin (Potential Years of Life Lost suom. Menetetyn elinvuoden) mukaan Kymenlaaksossa menetettiin itsemurhien takia elinvuosia enemmän kuin maassa keskimäärin. Sukupuolierot näkyivät itsemurhatilastoissa kuitenkin siten, että miesten itsemurhia oli enemmän kuin maassa keskimäärin, naisten itsemurhia taas vähemmän. (Kymenlaakson terveyden edistämisen suunnitelma vuosille 2008–2011, 6.)

Kymenlaakson koulutusmahdollisuudet ovat moninaiset. Esimerkiksi Kouvolassa ammattikoulutusta tarjoaa Kouvolan seudun ammattiopisto, jossa on mahdollista opiskella lähes neljäkymmentä eri perustutkintoa seitsemältä koulutusosalta. Lisäksi Kouvolan seudun ammattiopisto tarjoaa erityisopetusta, ohjaavaa ja valmistavaa koulutusta, aikuiskoulutusta sekä oppisopimuskoulutusta. (Koulutustarjonta 2010.) Kotkan ja Haminan alueella ammatillista koulutusta tarjoaa Etelä-Kymenlaakson ammattiopisto. Etelä-Kymenlaakson ammattiopisto järjestää ammatillista peruskoulutusta 24 ammatilliseen perustutkintoon, talouskouluopetusta, maahanmuuttajien ammatilliseen koulutukseen valmentavaa koulutusta sekä valmentavaa ja ohjaavaa koulutusta. (Ekamin koulutustarjonta 2010.) Kymenlaakson ammattikorkeakoulu Kouvolassa ja Kotkassa tarjoaa tutkintoon johtavaa koulutusta viidellä eri koulutusosalalla. Ammattikorkeakoulututkintojen lisäksi tarjolla on myös ylempiä ammattikorkeakoulututkintoja, muuntokoulutusta, avoin ammattikorkeakoulu, täydennys- ja jatkokoulutusta, erikoistumisopintoja, verkko-opintoja sekä kieliopintoja. (Koulutus 2010.) Kymenlaaksossa ei ole omaa yliopistoa (Yliopistot ja yhteistyöverkostot 2010).

Nupit Kaakkoon! on kymenlaaksolainen hanke, joka on aloitettu Kotkassa vuonna 2007. Hanke aloitettiin Kotkan kaupungin nuorisotoimen johdosta, joka myös hallinnoi seudullista nuorisotyön hanketta. Hanke on kestänyt vuodesta 2007 ja se päättyy

vuonna 2010. Hankkeella on jatkohanke nimeltään Nupit Kaakkoon -Osaava Kaakonkulma. Hanke on ajoitettu vuosille 2010–2013, ja hankkeen toteutusta hallinnoi Lappeenrannan nuorisotoimi. (Nupit Kaakkoon! -hanke 2010.)

Kymenlaaksossa käynnistettiin vuonna 2007 Nupit Kaakkoon! -hanke, joka on Kotkan kaupungin nuorisotoimen hallinnoima seudullinen nuorisotyön kehittämishanke. Hanke on päättynyt vuonna 2010. Hankkeella halutaan kiinnittää kymenlaaksolaisten päättäjien huomio nuoriin ja heidän asemaansa sekä sen kehittämiseen. Tällä tavalla halutaan myös kehittää alueen vetovoimaisuutta nuorison kannalta. Tavoitteena on myös antaa tukea kunnalliselle nuorisotyölle ja saada tietoa Kymenlaakson nuorisopalveluiden vaikuttavuudesta. Hanke laajeni vuosina 2008–2009 ja laajenemisen myötä siinä on mukana valtaosa Kymenlaakson ja Etelä-Karjalan kunnista. (Nupit Kaakkoon! -hanke 2010.)

Nupit Kaakkoon! -hankkeella kerättiin tietoa siitä, mitä nuoret ajattelevat: asuinkunnastaan, koulutus- ja työllisyysasioista, toimeentulosta, henkisestä hyvinvoinnista, vapaa-ajan vietosta, osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista ja tulevaisuudesta. Kotkassa kysely toteutettiin nuorisobarometrinä, johon osallistuivat kaikki Etelä-Kymenlaakson kunnat, iältään kyselyyn osallistuneet nuoret olivat 19–25-vuotiaita. Etelä-Karjalassa suoritettiin nuorten elinolojen ja palvelujärjestelmän verkostoarviointi, jossa nuoret olivat 9 luokkien oppilaita ja 16–19-vuotiaita. Kouvolan alueella toteutettiin nuorisokysely, jonka kohderyhmänä olivat 13–18-vuotiaat nuoret. (Nupit Kaakkoon! -hanke 2010.)

Nuorten vastauksista ilmeni Kymenlaakson viihtyvyyteen vaikuttavia asioita ja kehittämismahdollisuuksia. Kymenlaakson viihtyvyyteen eniten vaikuttivat perhe ja ystävät. Nuoret vastasivat perheen olevan heille tärkein tekijä siihen, miksi he asuivat vielä Kymenlaaksossa. Viihtyvyyteen vaikuttivat myös hyvät kulkuyhteydet ja luonto, etenkin Kotkassa meri vaikutti etenkin yli 18-vuotiaiden nuorten viihtyvyyteen positiivisesti. Nuoret olivat myös tyytyväisiä kouluhinsa ja opiskelumahdollisuuksiinsa. Kuitenkin nuoria huolestutti työllistymisen opiskelujen loputtua. Kotkan ja Kouvolan nuoret pitivät työllistymismahdollisuuksiaan asuinalueella heikkoina. Merkittävää oli myös se, että peruskoulussa olevista nuorista joka viidennellä ei ollut tulevaisuuden suunnitelmia tai toiveita opiskelun suhteen. (Kotkan nuorisobarometri 2008, 9–20; Kouvolan nuorisokysely 2009, 8–14.)

Tyytymättömiä nuoret olivat omiin vaikutusmahdollisuuksiinsa ja kuulluksi tulemiseen. Tärkeimmiksi vaikutuskanavikseen nuoret kokivat omat nettisivustot ja koulujen oppilaskunnat. (Kotkan nuorisobarometri 2008, 30; Kouvolan nuorisokysely 2009, 26.) Liki puolet Kouvolassa asuvista nuorista ei uskonut omiin vaikutusmahdollisuuksiinsa (Kouvolan nuorisokysely 2009, 25). Opiskelijat olivat tyytymättömiä työnsaantimahdollisuuksiinsa tulevaisuudessa, sillä he eivät uskoneet työllistyvänsä nykyiselle asuinalueelleen. Tämän takia Kotkan alueelta pois puolet vastaajista suunnitteli pois muuttoa. Kymmenen vuoden sisällä pois muuttoa suunnitteli 10 prosenttia. (Kotkan nuorisobarometri 2008, 13.) Kouvolan alueella liki 71 prosenttia opiskelijoista ja peruskoululaisista puolet uskoo asuvansa muualla tulevaisuudessa (Kouvolan nuorisokysely 2009, 35).

Nuoret saivat antaa muutosehdotuksia Kymenlaakson alueelle. Erityisesti nuoret toivoivat nuorisopalvelujen kehittämistä. Nuoret halusivat enemmän paikkoja, joissa viettää vapaa-aikaansa kavereiden kanssa. Lisäksi nuoret toivoivat lisää harrastusmahdollisuuksia. (Kotkan nuorisobarometri 2008, 13; Kouvolan nuorisokysely 2009, 20.) Nuoret halusivat myös lisää vaikutusmahdollisuuksia. Nuoret kokivat esimerkiksi koulujen lakkauttamispäätöksissä, ettei heitä kuunneltu lainkaan. (Kouvolan nuorisokysely 2009, 25.)

Nuorten hyvinvointi Kymenlaaksossa 2002–2006 -tutkimuksessa kerrotaan, että Suomessa tehdään joka toinen vuosi kouluterveyskysely, johon osallistuu kuntia ympäri Suomea. Kyselyt tehdään aina samoissa kouluissa ja samoilla lomakkeilla. Aika ja menetelmät ovat samat, jotta tieto olisi mahdollisimman vertailukelpoista. Kyselyt tehdään yleensä opettajan ohjaamassa luokkakyselyssä. Kouluterveyskyselyn avulla halutaan saada tietoa nuorten koulu- ja elintavoista, terveydestä, terveysosaamisesta, terveystottumuksista ja oppilashuollosta. Kyselyistä saadut tiedot menevät koulujen ja kuntien käyttöön. (Luopa, Pietikäinen, Puusniekka, Jokela & Sinkkonen 2006, 3.)

Kysely on teetetty vuodesta 1996 lähtien ja se oli suunnattu peruskoulun 8. ja 9.-luokkalaisille sekä lukion toisen vuosikurssin opiskelijoille. Vuodesta 1999 lähtien mukaan otettiin myös lukion ensimmäisen vuosikurssin opiskelijat. Kyselyyn on osallistunut kaiken kaikkiaan 400 kuntaa ja vuonna 2006 siihen osallistui 148 kuntaa. Kunnat olivat Etelä-Suomen, Itä-Suomen ja Lapin läänistä. Osallistuneita oppilaita on noin 46 000–88 000. Kymenlaakson kunnista Kotkan seutu on osallistunut kyselyyn vuosina 1997 ja 1999. Anjalankoski, Iitti ja Virolahti osallistuivat vuonna 2000. Ky-

menlaakson kunnat ovat osallistuneet kattavasti kyselyyn vuodesta 2002 lähtien. Peruskoulussa vastanneita on keskimäärin 3285–3459 ja lukiossa osallistujia on 1583–1680. (Luopa ym. 2006, 3.)

Tutkimuksen tuloksista ilmenee nuorten elinoloissa tapahtuneen myönteisiä muutoksia, sillä vanhempien tupakanpolto oli vähentynyt ja vanhemmat myös tiesivät paremmin nuorten viikonloppunviettopaikat kuin aikaisemmin. Nuorten tekemien toistuvien rikkeiden osuus oli pienentynyt merkittävästi etenkin pojilla. Nuorten kokemukset fyysisestä uhasta olivat myös vähentyneet. Keskimäärin nämä muutokset olivat myönteisempiä Kymenlaaksossa kuin muualla Etelä-Suomen läänissä. Kielteisiä asioita olivat nuorten kokemukset läheisten ystävien puutteesta. Etenkin lukiolaistytöt kokivat, ettei heillä ollut läheisiä ystäviä. Kymenlaaksossa vanhempien työttömyys oli myös yleisempää kuin muualla Etelä-Suomen läänissä. (Luopa ym. 2006, 4–5.)

Nuorten kokemukset kouluoloista olivat myös hieman parantuneet. Useat nuoret pitivät koulunkäynnistä ja koulun työmäärä koettiin pienempänä etenkin lukiolaisten keskuudessa. Myös kouluntehtävien kanssa apua tarvitsevien määrä oli vähentynyt 14 prosentista 11 prosenttiin. Fyysiset työolot jakoivat nuorten mielipiteitä. Lukiolaiset ilmoittivat työolojen parantuneet, mutta yläluokkalaisten mielestä työolot olivat huonot. Nuorten kuulluksi tuleminen oli huonompaa Kymenlaaksossa kuin muualla Etelä-Suomen läänissä. Koulukiusaaminen oli nuorten mukaan lisääntynyt ja se oli Kymenlaaksossa yleisempää kuin muualla Etelä-Suomen läänissä. (Luopa ym. 2006, 6–7.)

Kokemukset terveydentilasta olivat parantuneet, sillä huonoksi terveyden tilansa koki nuorista 18 prosenttia, kun aikaisemmin terveydentilansa oli kokenut huonoksi 21 prosenttia. Terveystottumuksissa oli tapahtunut myönteisiä muutoksia, esimerkiksi nuorten tupakointi on vähentynyt yläluokilla 22 prosentista 16 prosenttiin ja lukiolaisilla 16 prosentista 10 prosenttiin neljässä vuodessa. Humalajuominen ja huumekei-lut olivat myös vähentyneet. Terveysosaaminen oli kuitenkin puutteellista, ja joka neljäs nuori ilmoitti, etteivät terveystiedon aiheet kiinnostaneet heitä. Tämä näkyy esimerkiksi siinä, että joka viidennellä yläluokkalaisista oli huonot tiedot seksuaaliterveydestä. Kouluterveydenhuollon nuoret kokivat vaikeaksi, koska heidän mielestään terveydenhoitajalle tai koululääkärille oli vaikea päästä. Yläluokkalaisista joka viides ja lukiolaisista joka neljäs koki, etteivät he saa apua kouluterveydenhuollosta henkilökohtaisiin asioihin. (Luopa ym. 2006, 10.)

8 LAPSUUS JA NUORUUS

Tässä tutkimuksessa nuorella tarkoitetaan 15–29-vuotiaita nuoria ja nuoria aikuisia. Nuorisolaissa, joka astui voimaan 1.3.2006, nuori määritellään alle 29-vuotiaaksi (Nuorisolaki 27.1.2006/72). Tämä elämänvaihe ajoittuu myöhäislapsuuden ja varhaisaikuisuuden välimaastoon. Taloudelliset ja sosiaaliset muutokset teollistuneissa maissa ovat pitkittäneet nuoruutta ja riippuvuutta vanhemmista. (Nurmi, Ahonen, Lyytinen, Lyytinen, Pulkinen & Ruoppila 2006, 160–161.)

Martikainen määrittelee nuoren aikuisuuden elämänvaiheeksi, jolloin elämän vastuut muuttuvat todellisuudeksi. Vastuilla tarkoitetaan työelämään, parisuhteeseen, lasten kasvatukseen ja asuntolainasta selviämiseen liittyviä vastuita ja ongelmia. Martikaisen mukaan yksilön itselleen asettamia elämän tavoitteita ovat vakituinen parisuhde, lapset, oma asunto ja kiinnostava työ. Joka tapauksessa jokainen yksilö asettaa aikuisuudelleen omat yksilölliset tavoitteet. (Martikainen 2009, 9-10.)

Nuoruus on silta lapsuudesta aikuisuuteen, ja nuoruuden haasteita ovat esimerkiksi seksuaalisuuden haltuun saaminen, yksilöllisen identiteetin vakiinnuttaminen, vanhempien vaikutuspiiristä irtautuminen sekä aikuisen velvollisuuksien hyväksyminen. Nuori muuttuu, ja hänellä on mahdollisuus tuon muutoksen kautta korjata lapsuutensa ratkaisemattomia ongelmia. Nuoruusvuodet määritellään kuuluvan ikävuosien 10–22 välille. (Vuorinen 1998, 199, 201.) Toisaalta nykyinen kehitys näyttää siltä, että nuoruus pidentyy. Nuoruuden keskeisten kehitystehtävien, kuten sukupuoli-identiteetin omaksuminen ja suhteiden luominen toiseen sukupuoleen, koulutuksen hankkiminen ja valmistautuminen työelämään ja perhe-elämään sekä ideologian muodostaminen, saavuttaminen on siirtynyt myöhemmäksi kuin aikaisemmin. Jopa keski-ikäisten yksilöiden kehitys saattaa työelämän ja perheen perustamisen osalta olla vakiintumattomassa vaiheessa. (Nurmi ym. 2006, 124–125, 131.)

Nuoruutta on aikaisemmin kuvattu kriisiksi ja aikuisiin kohdistuvan kapinan vaiheeksi (Jarasto & Sinervo 1999, 11–12). Monille nuorille kamppailu on todellisuutta ja arkipäivää. Nuoruusiän kuohunta kuitenkin ilmenee yksilöllisesti, jopa eri nuorilla vastakkaisin tavoin siten, että toinen vetäytyy, toinen näyttää tunteensa ulospäin. (Vuorinen 1998, 201, 205–206.) Uudempi tutkimus osoittaa, että suurin osa nuorista ei käy läpi minkäänlaista kriisiä. Nuoren kehitys on jatkuvaa, asteittaista ja jopa ennustettavaa. Nuoren psyykinen kehitys käynnistyy ja etenee neljän kokonaisuuden kautta ja avul-

la. Nämä kokonaisuudet ovat fysiologiset muutokset ja kypsymisen, ajattelutaitojen kehittyminen, sosiaalisen kentän laajentuminen ja sosiaalis-kulttuurisen ympäristön muutokset. Näiden avulla nuori takoo uuden minäkuvan. Uudessa minäkuvassa ovat mukana lapsuuden minäelämykset ja identifikaatiot järjestettyinä uudeksi synteetiksi. (Lehtinen, Kuusinen & Vauras 2007, 26; Nurmi, Ahonen, Lyytinen, Lyytinen, Pulkkinen & Ruoppila 2006, 124, 126.)

Nuoruusiän aikana selviää ”Kuka minä olen?” ja ”Millainen on minun identiteettini?” olipa sitten kyse uudemmassa tai vanhemmasta nuoruuden teoretisoinnista. Nuoret valitsevat erilaisia kehitysympäristöjä itse oman motivaationsa, tavoitteidensa, temperamenttinsa ja elämänhistoriansa perusteella. Vaikka oman elämän ohjaus perustuu nuoren yksilöllisiin motiiveihin, tapahtuu se ympäristön mahdollisuuksien ja rajoitusten puitteissa. Nuoren valintoihin vaikuttaa hänen historiansa. Esimerkiksi ne nuoret, joilla on myönteinen minäkäsitys, uskovat vaikutusmahdollisuuksiinsa. (Lehtinen ym. 2007, 27; Nurmi ym. 2006, 134–135.)

Lapsuudentapahtumilla on vaikutus nuoruuden ja aikuisiän elämäntyytyväisyydelle. Mikäli lapsuuteen kasautuu paljon emotionaalisesti ja taloudellisesti kuormittavia asioita, on yksilöllä suurempi riski olla elämäänsä tyytymätön aikuisiässä. Kuormittavat lapsuudentapahtumat saattavat ennakoita tulevia terveysongelmia, kuten aikuisiän depressiota, sepelvaltimotautia, syöpää ja migreeniä. Keskittymällä lapsuuden kuormittavien tapahtumien ennaltaehkäisyyn ja perheiden tukemiseen, on mahdollista vaikuttaa yksilöiden elämänkaaren muodostumiseen hyvään suuntaan. Myös yksilön optimistinen elämänasenne aikuisuudessa suojaa lapsuuden ja nuoruuden tapahtumien kielteisiltä vaikutuksilta. Aikuisena yksilö voi pyrkiä muuttamaan opittuja käyttäytymismallejaan, elintapojaan sekä tapaansa suhtautua asioihin. (Koskenvuo, Hämäläinen & Kangas 2010, 310.)

8.1 Nuoresta aikuiseksi

Siirtymä nuoruudesta aikuisuuteen tapahtuu ikävuosina 17–22. Varhaisaikuisuuden ajaksi sanotaan ikävuosia 22–28. Varhaisaikuisuutta seuraa 28–33-vuotiaana siirtymä, jonka aikana siihen mennessä tehtyjä elämänratkaisuja arvioidaan uudelleen. Vakiintumisen ajaksi sanotaan ikävuosia 33–40. (Nurmi ym. 2006, 164.) Nuoruuden huolettomuudesta siirtymistä kohti vastuullista aikuisuutta ei voida pitää kovin helppona elämänvaiheena. Myöhäisnuoruuden kehitystehtäviin kuuluvat emotionaalinen riip-

pumattomuus vanhemmista, parisuhteeseen valmistautuminen, uran valinta ja ammatin valmistautuminen sekä yksilöllisen eettisen ja moraalisen uskomusjärjestelmän kehittäminen. (Nurmi ym. 2006, 161.)

Oman identiteetin etsiminen ja löytäminen avaavat tien kohti varhaisaikuisuutta. Tässä vaiheessa nuoren aikuisen kehitystehtäviin kuuluvat elämäntoverin valitseminen, perheen perustaminen ja lasten kasvattaminen, työuran aloittaminen ja siihen liittyviin ehtoihin mukautuminen, yhteiskunnallisten tapahtumien seuraaminen ja niihin vaikuttaminen. Lisäksi kehitystehtäviin kuuluvat taloudellisen perustan luominen, tyydytystä tuottavaan vapaa-ajan toimintaan osallistuminen sekä huolehtiminen omasta henkisestä ja eettisestä kehityksestä. Näiden kehitystehtävien onnistumisella tai epäonnistumisella on merkittäviä seurauksia nuoren aikuisen selviytymiselle ja onnellisuudelle. (Nurmi ym. 2006, 161.)

Tutkimusten mukaan työ on ihmisille tärkein sisällön tuoja. Työn tekeminen ovat tärkeässä roolissa rakennettaessa omaa identiteettiä. Jonkinlaista muutosta on tapahtunut siinä, että työ nähdään ennemminkin toimeentulon välineenä kuin elämän sisältönä. (Martikainen 2009, 75.) Helven mukaan työhön meno on aikuistanut nuoret. Työelämään pääsemisen vaikeudet vaikeuttavat nuoren itsenäisen elämän aloittamista monella tavalla. Psykologiset vaikutukset näkyvät itsetunnessa ja sosiaaliset vaikutukset ihmissuhteissa. Yhteiskunnalliset vaikutukset taas näkyvät nuorten yhteiskuntaan kiinnittymisessä. Nuoren siirtymävaiheessa integroituminen yhteiskuntaan tapahtuu juuri työn kautta. (Helve 2002, 60–61.)

Siirtymät elämänvaiheesta toiseen voivat aiheuttaa kriisejä. Kriisillä tarkoitetaan sellaista elämänvaihetta, jonka ihminen kokee jostakin syystä vaikeaksi. Siirtymät saattavat sujua ilman suuria kriisejä tai sitten ne voivat aiheuttaa suuriakin hankaluuksia. Kriiseistä selviäminen vie elämää eteenpäin. (Turunen 2005, 17, 268.) Tärkeä kehitysvaihe nuorelle on erityisesti seksuaalisen identiteetin löytyminen, sillä vaikeudet ystävyys- ja seksuaalisuhteiden muodostamisessa voivat johtaa nuoren eristäytymiseen (Nurmi ym. 2006, 163).

Nuoren oman elämäntyylin löytymiseen, maailmankatsomuksen ja pitkäaikaisten ihmissuhteiden perustojen luomiseen tarvitaan vuorovaikutusta itsen ja ympäristön välillä. Tähän elämänvaiheeseen kuuluvat erilaiset kokeilut, asioiden kyseenalaistaminen ja kriittinen suhtautuminen. Usko itseensä kasvaa nuoren saadessa hyväksyntää ympäris-

töstään. Näin nuori luo omia arvoja ja eettistä ajattelua. (Turunen 2005, 156–159; Nuoruudesta aikuisuuteen 2009.)

Aikuinen on persoona, joka on löytänyt paikkansa yhteiskunnassa tai sen järjestelmissä. Sopeutuminen ei ole aikuisuuden mitta, vaan aikuisuuteen liittyy jonkinlaisen tyylin, aseman tai roolin löytyminen. (Turunen 2005, 175.) Aikuistumisen perustavoite on omilla jaloilla seisomisen oppiminen. Näin aikuinen voi kohdata elämän moninaiset vaatimukset. (Martikainen 2009, 46.)

8.2 Nuoren integraatio yhteiskuntaan

Sosialisaatio eli integroituminen yhteiskuntaan on psykologinen, sosiologinen sekä sosiaalipsykologinen tapahtuma. Sosiaalistumisprosessi nähdään yksilön sisäisenä psyykkisenä prosessina, jossa korostuvat yhteiskunnan rakenteet ja kulttuurin merkitys. Sosialisaatio eli integroituminen yhteiskuntaan on sosiaalinen ja vuorovaikutuksellinen prosessi, jossa minäkuva ja sosiaalinen identiteetti syntyvät. (Pirkainen 2007, 111.)

Vuonna 1975 Ritva Aallon väitöskirja Nuorten sosiaalistuminen ja nuorisotyö määritteli ensimmäisiä kertoja suomalaisessa nuorisotutkimuksessa nuoruutta yhteiskunnallisena ilmiönä. Aalto toi esille tutkimuksissaan, ettei nuoruutta esiinny kaikissa yhteiskunnissa tavalla, jolla me sen tunnemme. Aallon mukaan nuoruuden sisältö määrittyy nuoriin suunnattujen yhteiskunnan odotusten, sosiaalisten ja taloudellisten rakenteiden sekä historiallisen tilanteen mukaan. Aalto määrittelee nuoruuden olevan lapsuuden jatke ja valmistautumisaika aikuisuuteen. Nuoruuden aikana opetellaan niitä tietoja, taitoja ja valmiuksia, joita aikuisena tarvitaan. (Aalto 1975 Puurosen 2006, 122–123 mukaan.)

Aalto tuo esille, että nuoruudessa tapahtuu sosiaalinen kypsyminen. Sosiaalinen kypsyminen nuoruudessa voidaan Aallon mukaan jakaa erilaisiin vaiheisiin. Varhaisnuoruudessa nuori on pitkälti samanlaisessa sosiaalisessa asemassa kuin lapsi eli riippuvainen ympäristöstään kuten koulusta, kodista ja vanhemmista. Aalto tuo esille yhteiskuntaluokkien vaikutuksen sosialisaatioon eli aikuisuuteen kypsymiseen. Hänen mukaansa työläisnuorten aikuistuminen on nopeampaa kuin keskiluokkaisten ja tai yläluokkaisten nuorten. Ikään perustuvia ja biologisia rajoja sosiaalistumiselle on vai-

kea vetää, sillä sosiaalinen kypsyminen on sidoksissa yksilöllisyyteen, elämäntapaan ja elämäntyylisiin. (Aalto 1975 Puurosen 2006, 122–123 mukaan.)

Emilé Durkheimin, jota pidetään yhtenä sosialisoinnin esi-isänä, mukaan sosiaalistuminen alkaa syntymästä ja jatkuu koko ihmisen eliniän ajan. Sosialisoinnin alkamiseen vaaditaan kasvokkain vuorovaikutusta, jota tapahtuu ensimmäisenä lapsen ja hänen vanhempien välillä. Sosialisointiprosesseissa yksilöt oppivat ja sisäistävät ajattelemisen, tuntemisen ja toimimisen tapoja, jotka ovat heidän yhteiskunnalleen luonteenomaisia. Samalla tässä prosessissa yksilö luo itselleen identiteettejä. Jokainen kohtaamistilanne, jossa on vuorovaikutusta, on myös sosialisointitilanne. (Pirskainen 2007, 112–113.)

Yleisesti sosialisointi jaotellaan primaari- ja sekundaarisosialisointiin. Ensimmäinen on lapsuusajassa tapahtuvaa, jälkimmäinen taas yksilön elämän myöhemmissä vaiheissa tapahtuvaa sosialisointia. Primaarisosialisoinnin aikana lapsen on opittava paitsi yhteisönsä kulttuuri, myös kehitettävä oma minäkuvansa. (Pirskainen 2007, 114.)

Yksilön minäkuva kehittyy vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa ja on näin ollen luonteeltaan sekä yksilöllinen että sosiaalinen. Lapsi kokee maailman tässä vaiheessa objektiivisena, joten hän omaksuu sen arvot perustana myöhemmälle elämälleen. Tämän vuoksi lapsuuden aikana omaksutut arvot ovat usein voimakkaita ja pysyviä. Primaarisosialisoinnissa sisäistetään niin sanottu ”perusmaailma” eli se, mitä minä olen. Myöhemmin elämässä tapahtuvassa sekundaarisosialisoinnissa yksilö sisäistää erilaisia institutionaalisia osamaailmoja, joissa tarvitaan erilaisia rooleja. Erilaiset osamaailmat kasaantuvat perusmaailman päälle, jolloin myös erilaiset roolit kasaantuvat ”perusminän” päälle. Yksilön tarvitsemia myöhempiä spesifejä taitoja voivat olla esimerkiksi äidiksi tai isäksi opettelu tai ammatin ja sen mukaisen käytöksen ja sanavaraston omaksuminen. (Pirskainen 2007, 114–115.)

Perhe on lasten ja nuorten tärkein sosialisointiinstitiutio. Nyky-yhteiskunnassa perheen arkinen yhdessäolo on kuitenkin jakautunut perheen ulkopuolisiin instituutioihin kuten päiväkotiin, työelämään, kouluun tai harrastusseuroihin. Perhe ei ole enää ainoa sosiaalistaja, vaan se rinnalle on noussut koulu, nuorten vertaisryhmät sekä kulttuuriteollisuuden tuotteet – elokuvat, musiikki ja muoti. Lisäksi kaverien on todettu jois-

sain vaiheissa lapsen elämää olevan tärkeämpiä vertaissosiaalistajia kuin vanhempien. (Pirskainen 2007, 125–127.)

Perhe on kuitenkin yksilön tärkein sosialisointiinstituutio. Nyky-yhteiskunnan piirteisiin kuuluvat vahvasti lyhytaikaisuus etenkin työelämässä, irrallisuus, lyhytjänteisyys ja pinnallisuus, mikä vaikuttaa yksilön luonteeseen ja etenkin pysyvän minän rakentumiseen ja sitä kautta minän sosialisointiin. Yksilön on toisaalta sopeuduttava hektisiin muutoksiin ja toisaalta hänen on pystyttävä oppimaan sitoutumista ja luotettavuutta arvoina. Tämä kehitys tuo mukanaan myös itserefleksiivisyyttä ja autonomiaa arvoina aikaisempaa enemmän. (Pirskainen 2007, 125.)

Aalto näkee nuorten sosialisointiprosessin funktionaaliseen sosiaalistumisteoriaan perustuvana tapahtumaketjuna, jonka kuluessa nuori sisäistää odotukset, joita yhteiskunnalla on hänen suhteensa. Sisäistäminen on yksilöllistä ja riippuu ympäristökijöistä kuten kodista, vertaisryhmistä, vallitsevasta nuorisokulttuurista, koulusta ja muista relevanteista tekijöistä. Aalto mieltää yhteiskunnan voimaksi, joka lopulta määrittelee nuorten toimintaa sekä niiden tekijöiden toimintaa, jotka vaikuttavat välillisesti nuoren sosialisointiin. (Aalto 1975 Puurosen 2006, 124 mukaan.)

Maailman muuttuminen tuo tullessaan haasteita nuoren sosialisointiin. Yhteiskunta vaatii yksilöltä kykyä persoonallisiin ratkaisuihin ja rohkeutta sekä kykyä tehdä itselleen parhaat ratkaisut. Amerikkalaisen tutkijan David Riesmanin mukaan on syntynyt *toisjohteinen ajattelumalli*, koska yksilöt ovat entistä enemmän tekemisissä vieraiden ja tuntemattomien ihmisten kanssa ja tästä syystä joutuvat vaihtamaan rooleja ja liikkumaan enemmän rooliensa sisällä. Tällaisessa tilanteessa on yksilölle eduksi, jos hän pitää vaihtelevista vuorovaikutustilanteista sekä itsensä esille tuomisesta. Elämässä menestymiseen vaaditaan entistä sosiaalisempaa käyttäytymistä kuten kommunikatiokykyä sekä aloitteellisuutta. Tähän haasteeseen vastatakseen vanhemmat pyrkivät kasvattamaan lapsensa ulospäin suuntautuneiksi. Toisaalta nyky-yhteiskunnassa korostuvat myös pinnallisuus ja välinpitämättömyys muita kohtaan. Muutoksia on tapahtunut myös arvojen muokkaamisessa. Perinteisessä yhteiskunnassa aikuiset muokkasivat lastensa omaksumia arvoja. Nykyisin taas aikuiset ja nuoret muokkaavat itse omat arvonsa, mutta tämän lisäksi nuoret vaikuttavat myös vanhempien sukupolvien arvoihin. (Pirskainen 2007, 127 -128.)

Maahanmuuttajanuoren integraatio yhteiskuntaan on prosessi, jonka aikana maahanmuuttajanuori on kosketuksissa toisen kulttuurin edustajien kanssa. Integraation aikana maahanmuuttajanuori omaksuu vähitellen yhteiskunnan valtakulttuurin, arvot ja käyttäytymisen. (Liebkind ym. 2004, 49.) Tämä tarkoittaa sitä, että monet maahanmuuttajanuoret omaksuvat valtakulttuurin paremmin kuin heidän vanhempansa tämä saattaa johtaa yhteentörmäyksiin oman kulttuurin edustajien kanssa. Vastakohtaisesti nuoret saavat syrjiä uutta kulttuuria, eivätkä hyväksy uusia toimintatapoja ja hän korostaa omaa kulttuuriaan. Tällöin on vaarana, että nuori syrjäytyy yhteiskunnasta. Integraation kannalta parasta olisi, että nuori maahanmuuttaja pystyisi omaksumaan valtakulttuurin, mutta myös säilyttämään oman kulttuurinsa osana elämää. (Cantell 2000, 76.)

9 MAAHANMUUTTAJAT

Maahanmuuttaja on ihminen, joka on taustaltaan ulkomaalainen, mutta asuu pysyvästi Suomessa. On monia eri syitä, miksi ihmiset muuttavat maasta toiseen: osa etsii työtä, opiskelupaikkaa tai sitten he avioituvat suomalaisen kanssa. Maahanmuuttaja voi hakea Suomen kansalaisuutta, kun hän on asunut Suomessa viisi vuotta. (Räty 2000, 13)

Pakolainen on henkilö, jolla on perusteltu aihe joutua vainotuksi kotimaassaan rodun, uskonnon, kansalaisuuden, tiettyyn yhteiskuntaryhmään kuulumisen tai poliittisen mielipiteen johdosta. Vuoden 1951 pakolaissopimuksessa ei ole käsitelty tilanteita, jossa ihmiset joutuvat pakenemaan sotaa, nälänhätää tai luonnonkatastrofia. Kuitenkin viimeaikaiset pakolaisvirrat ovat johtuneet sisällissotien, nälän tai katastrofien takia. YK:n pakolaisjärjestö kuitenkin katsoo pakolaisiksi ne ihmiset, joita heidän oman maansa hallitus ei voi tai ei halua suojella. (YK:n pakolaisjärjestö 2010.)

Kiintiöpakolaiset ovat vuosittain Suomen vastaanottamia pakolaisia. Kiintiöpakolaisella on YK:n luokittelu pakolaisen asema. Yleensä kiintiöpakolaiset valikoidaan suoraan ulkomailta esimerkiksi pakolaisleireiltä. Suomeen tulee vuosittain 750 kiintiöpakolaista UNHCR:n eli YK:n pakolaisjärjestön kautta. Suomessa heille myönnetään pakolaisstatus. (Pakolaisneuvonta ry 2010.)

Paluumuuttajat ovat Suomeen takaisin muuttaneita, sukujuuriltaan he ovat suomalaisia tai heillä on muuten läheinen yhteys Suomeen. Yleensä paluumuuttajat ovat henki-

löitä, joiden isovanhemmat ovat muuttaneet pois Suomesta. Esimerkiksi inkerinsuomalaiset ovat tunnettu paluumuuttajien ryhmä. (Maahanmuuttovirasto 2010.)

Turvapaikanhakija on henkilö, joka hakee turvapaikkaa vieraasta valtiosta. Turvapaikanhakijalle voidaan myöntää pakolaisstatus, mikäli hänellä on uhka joutua henkilökohtaisen vainon tai häntä uhkaa epäinhimillinen kohtelu kotimaassa. Pakolaisstatuksen voi myös saada humanitääristen syiden takia, mikäli lähtömaan tilanteen takia kukaan vain voi joutua oikeudenloukkausten tai väkivallan kohteeksi. Suomen lain mukaan voidaan myöntää myös yksittäisiä oleskelulupia inhimillisistä syistä tai tilapäisen oleskeluluvan. (Pakolaisneuvonta ry 2009.)

9.1 Maahanmuuttajat Suomessa ja Kymenlaaksossa

Maahanmuutto Suomeen on lisääntynyt koko 2000-luvun ajan, muutaman vuoden ajan muuttovirta on kuitenkin ollut laskusuunnassa. Tilastokeskuksen mukaan vuoden 2009 aikana Suomeen muutti 26 700 henkeä, määrä on 2 400 henkeä pienempi kuin vuonna 2008, jolloin Suomeen muutti 29 114 henkeä. Ennakkotietojen mukaan vuoden 2010 tammi-elokuun aikana Suomeen on muuttanut 15 900 henkilöä. Vuoden 2009 lopussa Suomen väkiluku oli 5 195 722 Suomen kansalaista, joista ulkomaalaistaustaisia Suomen kansalaisia oli 93 556. Ihmisiä joilla oli ulkomaankansalaisuus, oli 155 705 henkilöä. Kaiken kaikkiaan Suomessa asuu tällä hetkellä 233 183 ulkomaalaistaustaista henkilöä. (Väestön rakenne 2010.)

Vuonna 2009 suurimmat yksittäiset kansanryhmät Suomessa ovat venäläiset (28 200) virolaiset (25 5000) ruotsalaiset (8 500) somalialaiset (5 600) ja kiinalaiset (5 200). Vieraskielisiä, eli äidinkielenään jotakin muuta kuin suomen, ruotsin tai saamen kieltä puhuvia oli 207 000 henkilöä. Suomessa asuvat vieraskieliset puhuvat yhteensä 142 eri kieltä. (Väestön rakenne kunnittain 2010.)

Vuoden 2009 lopulla Kymenlaaksossa asui 182 413 asukasta. (Väestö 2010) Kymenlaaksossa asui vuoden 2009 lopussa 5 085 ulkomaan kansalaista ja heidän osuutensa Kymenlaakson väestöstä on 2,8 prosenttia. (Väestönrakenne kunnittain 2010) Tällä hetkellä maahanmuuttajia asuu Kotkan alueella 2390 ja Kouvolan alueella 1757. (Taskutieto 2010, 12) Kotkan alueella suurimmat maahanmuuttajaryhmät ovat venäläiset, inkerinsuomalaiset ja pakolaisryhmistä afganistanilaiset ja kongolaiset. (Etelä-Kymenlaakson maahanmuutto-ohjelma 2007–2012, 13–18.) Kouvolan alueella suu-

rimmat maahanmuuttajaryhmät ovat venäläiset, kiinalaiset, virolaiset ja turkkilaiset. (Kouvolaan maahanmuutto-ohjelma 2009–2016, 14.)

9.2 Maahanmuuttajien kotoutuminen Suomeen

Kotoutumisella tarkoitetaan sopeutumista suomalaiseen yhteiskuntaan. (Ihalainen & Kettunen 2007, 96). Sopeutumisen tarkoituksena on, että maahanmuuttaja pystyisi osallistumaan työelämään ja yhteiskunnan toimintaan. Samalla pyritään siihen, että maahanmuuttajilla olisi mahdollisuus säilyttää oman maansa kulttuuri ja oma äidinkieliensä. (Cantell 2000, 52.) Kotouttamisella tarkoitetaan toimenpiteitä, joiden avulla maahanmuuttajia pyritään sopeuttamaan yhteiskuntaan. (Ihalainen & Kettunen 2007, 96).

Kotouttaminen perustuu lakiin maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikan hakijoiden vastaanotosta 9.4.1999/493. Laki velvoittaa kotoutumisesta vastaavien viranomaisten järjestämään kotoutumista edistäviä ja tukevia toimenpiteitä. Kotoutumisen tukemiseksi maahanmuuttajille on tarjottava voimavaroja ja palveluita, jotka edesauttavat kotoutumista. Lisäksi maahanmuuttajia on huomioitava yhteiskunnan palveluita suunniteltaessa ja järjestettäessä. (Kotoutumislaki 29.12.2005/1215.)

Maahanmuuttajalla on oikeus yksilölliseen kotoutumissuunnitelmaan. Ehtona kotoutumissuunnitelman laatimiselle on kuitenkin se, että maahanmuuttaja on työtön tai hän saa toimeentulotukea. Suunnitelmassa sovitaan toimenpiteistä, joiden tarkoituksena on parantaa maahanmuuttajan työllistymismahdollisuuksia ja yleistä sopeutumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Toimenpiteitä ovat muun muassa: kieliopinnot, ammatinvalintaohjaus, ammatillinen tai muu koulutus, työharjoittelujaksot ja työkokeilut. (Ihalainen & Kettunen 2007, 96–97.) Muita kotoutumista edistäviä tekijöitä ovat asumaansijoittuminen, aikuiskoulutus, toimeentuloturvan järjestäminen, sosiaali- ja terveyspalvelut, lasten oikeuksien tukeminen ja aloitteenteko-oikeus, äidinkielen ja oman kulttuurin tukeminen sekä suvaitsevaisuuden edistäminen. (Jasinskaja-Lahti ym. 2002, 20) Kotoutumissuunnitelma kattaa koko maahanmuuttajaperheen esimerkiksi lapsilla on oikeus oman äidinkielen opetukseen. Suunnitelmaan on oikeus kolmen vuoden ajan. Kotoutumistoimenpiteiden ajan maahanmuuttajat saavat kotoutumistukea. Tukeen sisältyy muun muassa lapsikorotukset ja sitä haetaan Kelasta. Kotoutumistuki lasketaan samoin perustein kuin työmarkkinatuki. (Ihalainen & Kettunen 2007, 96–97.)

Maahanmuuttajilla on yleensä vaikeuksia sopeutua suomalaiseen yksilökeskeiseen kulttuuriin, mikäli he tulevat yhteisöllisestä kulttuurista. Erityisesti kulttuurien väliset ristiriidat näkyvät esimerkiksi vanhustenhoidossa. Suomessa on luonnollista, että ikäihmiset asuvat palvelukeskuksissa, kun taas maahanmuuttajille on luonnollista, että vanhukset hoidetaan kotona. (Räty 2002, 60.) Maahanmuuttajat tarvitsevat käytännön läheistä apua sopeutuakseen suomalaiseen kulttuuriin. Maahanmuuttajia avustetaan asioiden hoidossa esimerkkien kautta. Esimerkiksi monilla lämpimistä maista tulleilla ihmisillä on vaikeuksia ymmärtää lämpimien vaatteiden merkitys kylmällä säällä. Maahanmuuttajia neuvotaankin kädestä pitäen oikeanlaista pukeutumista ja tarvittaessa heidän kanssaan lähdetään yhdessä ostamaan oikeanlaisia vaatteita. Samalla maahanmuuttajille opetetaan kaupoissa asiointia ja päivittäisten asioiden hoitoa suomalaisessa kulttuurissa. (Vaitinen 2010, 18.)

Maahanmuuttajien kotoutuessa suomalaiseen yhteiskuntaan kaksi eri kulttuuria kohtaa ja ihmiset joutuvat sopeutumaan kulttuureissa tapahtuviin muutoksiin. Tätä ilmiötä kutsutaan akkulturaatioksi. (Cantell 2000, 75.) Muutoksia tapahtuu uskomuksissa, asenteissa, tunteissa, käyttäytymisessä ja samaistumiskuvioissa, koska eri kulttuuria edustavat ihmiset ovat tekemisissä toistensa kanssa. (Liebkind 2000, 13.) Akkulturaatiossa on erilaisia muotoja: integraatiossa oma kulttuuri säilyy valtakulttuurin rinnalla. Assimilaatiossa oma kulttuuri hylätään ja valtakulttuuri hyväksytään. Separaatiossa oma kulttuuri on tärkeää eikä muita kulttuureja hyväksytä. Marginalisoitunut maahanmuuttaja on jäänyt kahden kulttuurin väliin, jolloin ei hyväksytä omaa tai valtakulttuuria. Mikäli maahanmuuttaja ei hyväksy kumpaakaan kulttuuria omakseen on vaarana se, ettei maahanmuuttajaa hyväksytä kumpaankaan kulttuuriin. (Cantell 2000, 76.)

9.3 Aiemmat kohderyhmän tutkimukset

Nuoret somalimiehet maahanmuuttajanuorten olohuoneessa

Maahanmuuttajanuorten määrä on lisääntynyt huomattavasti pääkaupunkiseudulla. Onkin arvioitu, että vuoteen 2025 mennessä viidennes pääkaupunkiseudun koululaisista ja lukiolaisista on maahanmuuttajataustaisia. Tämän takia koulumaailmassa ja nuorisotoiminnassa on alettu kiinnittää entistä enemmän huomiota monikulttuurisuuteen. Monikulttuurisen toiminnan tavoitteena on lisätä suomalaisnuorten ja maahan-

muuttajanuorten keskinäistä kanssakäymistä maahanmuuttanuorten integroitumista suomalaiseen yhteiskuntaan. (Niemi 2009, 100.)

Tämä tutkimus on suoritettu Helsinkiläisessä maahanmuuttanuorten olohuoneessa käyville nuorille somalimiehille. Maahanmuuttajanuorille tapaamisia järjestetään kaksi kertaa viikossa, illat on tarkoitettu kaikille maahanmuuttajanuorille, mutta niistä on tullut erityisesti nuorille somalimiehille kohtaamispaikka. Nuoret somalimiehet ovat suurimassa riskissä syrjäytyä, joten tutkimuksella haluttiin selvittää, miten miehet viettävät vapaa-aikansa sekä mikä on Olohuoneen merkitys syrjäytymisvaaran ehkäisemisessä. (Niemi 2009, 101.)

Tutkimusaineistoa kerättiin kyselylomakkeilla ja henkilökohtaisilla haastatteluilla ja havainnoimalla. Tarkoituksena oli saada kuvaa siitä, miten somalinuoret viettävät vapaa-aikaansa ja minkälaisia toiveita heillä oli vapaa-ajan suhteen. Tutkimukseen osallistui 24 somalinuorta, ja he olivat iältään 16–29-vuotiaita. Kuusi lomakkeisiin vastannutta miestä osallistui myös haastatteluihin. (Niemi 2009, 102.)

Tutkimustuloksista kävi ilmi suomalaisen ja somalialaisen kulttuurin erilaisuus selkeästi, sillä monet haastateltavat sanoivat, ettei Somaliassa ollut vapaa-aikaa. Nuoret kuitenkin ymmärsivät suomalaisen vapaa-ajan merkityksen. Vapaa-aika oli kuitenkin tärkeää nuorille, sillä he pystyivät viettämään aikaa perheen, sukulaisten ja ystäviensä kanssa. Vapaa-aikanaan nuoret somalimiehet harrastivat mielellään liikuntaa. Mielekkäitä liikuntamuotoja olivat jalkapallo, koripallo, nyrkkeily, salibandy, uinti, kuntosali ja jääkiekko. Muita harrastuksia oli musiikin tekeminen ja kuuntelu sekä elokuvat. Liikunta oli nuorille tärkeämpää kuin kulttuuriharrastukset. Nuoret viettivät aikaansa kahviloissa, monikulttuurisissa kohtaamispaikoissa ja elokuvissa. Ystävien kanssa oleilu ja olohuone-illat kuuluivat vapaa-aikaan oleellisesti. Somalinuorten vapaa-ajan viettoa rajoittivat tietyt uskonnolliset seikat. Erityisesti alkoholin käyttökielto vaikutti erityisesti ystävyysuhteisiin suomalaisnuorten kanssa. (Niemi 2009, 105.)

Olohuoneen merkitys nuorten somalinuorten syrjäytymisen ehkäisyssä oli merkittävä. Paikan tarkoituksena on saada nuoret pois kaduilta ja ainakin kohderyhmällä se toimi oikein hyvin. Haastatteluissa kävi ilmi, että moni somali nuori vietti aikaansa kaduilla. Ilman mielekästä tekemistä nuoret syyllistyvät usein rikoksiin. Rikoksien kautta nuoret joutuivat väärin ystäväpiireihin. Olohuoneessa nuoret saivat tavata turvallisessa ympäristössä eikä houkutusrikoksiin ollut. (Niemi 2009, 105.)

10 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

10.1 Tutkimuskysymykset

Tutkimuskysymykset valikoituivat Voi hyvin nuori -hankkeen lähtökohtien ja tavoitteiden sekä teoreettisen viitekehyksen pohjalta. Ensimmäisenä tutkimuskysymyksenä tutkimuksessa on *Mitkä ovat keskeiset voimavaratekijät ja niiden puutteet hyvinvoinnin näkökulmasta nuorten aikuisten elämäntyyliin ja -tavassa?* Tutkimuskysymykseen haetaan vastauksia seuraavien teemojen avulla:

Lapsuudenkodin sekä lapsuuden ja nuoruuden tärkeimpien tapahtumien merkitys yksilön kokemaan hyvinvointiin tai pahoinvointiin pohjataan teoretietoon siitä, että lapsuuden ja nuoruuden kasvuolosuhteilla ja psykososiaalisella kehityksellä on tärkeä merkitys myöhemmälle yksilön kehitykselle ja terveydelle. Myös nuoruudessa tehdyt koulutus- ja elämäntapavalinnat vaikuttavat pitkälti aikuisiän terveyteen ja sosiaaliseen asemaan. (Huurre & Aro 2007.) Lisäksi teoreettisena viitekehyksenä teemalle toimii luku 8 Lapsuus ja nuoruus.

Teemat *elintaso, kulutustottumukset, asuminen, sosiaaliset suhteet, työ ja koulutus* sekä *vapaa-ajan vietto ja mielekäs tekeminen* ja niiden käyttö hyvinvoinnin indikaattoreina pohjataan Erik Allardtin sosiologiseen hyvinvointimalliin sekä muuhun hyvinvoinnin ja onnellisuuden teoreettiseen viitekehykseen tämän tutkimuksen luvussa 5 Hyvinvointi ja onnellisuus. Teemat voidaan luokitella Erik Allardtin sosiologisen hyvinvointimallin mukaisesti elintason (Having), yhteisyyssuhteiden (Loving) sekä itsensä toteuttamisen (Being) tarpeiksi. Elintason tarpeiden hyvinvointia tuottavaa vaikutusta tarkastellaan teemojen *elintaso, kulutustottumukset* sekä *asuminen* kautta. Yhteisyyssuhteiden tarpeita ja niiden hyvinvointia tuottavaa vaikutusta tarkastellaan vastaavasti teeman *sosiaaliset suhteet* avulla. Itsensä toteuttamisen tarpeisiin teemoista lukeutuvat *vapaa-ajan vietto, mielekäs tekeminen* sekä *työ ja koulutus*. Näiden teemojen kautta tarkastellaan itsensä toteuttamisen tarpeiden hyvinvointia tuottavaa vaikutusta. Teemoilla *työ ja koulutus* sekä *sosiaaliset suhteet*, etenkin perheen perustamiseen liittyvät, pyritään tutkimaan myös nuoren integroitumista yhteiskuntaan.

Teemalla *omat voimavarat* pyritään selvittämään haastateltavan näkemyksiä omista positiivisista puolistaan sekä vahvuuksistaan ja voimavaroistaan. Pohjana teemalle on Ojasen (2009, 32) teoretietoa siitä, että positiivinen omakuva on yhteydessä yksilön

onnellisuuteen. *Uskonnon ja elämäntietämisen* vaikutus yksilön hyvinvointiin on perusteltu Markku Ojasen Hyvinvoinnin käsikirjan (2009) pohjalta. Teemoilla *elämän ilot ja elämän vaikeudet* pyritään selvittämään haastateltavan omaa näkemystä elämänsä keskeisimmistä voimavaroiteijöistä ja niiden puutteista hyvinvoinnin näkökulmasta.

Toisena tutkimuskysymyksenä tutkimuksessa on *Minkä tekijöiden kohderyhmä kokee vaikuttavan hyvinvointiinsa tulevaisuudessa?* Tutkimuskysymykseen haetaan vastauksia seuraavien teemojen avulla: teemalla *tulevaisuudenkuva* pyritään selvittämään haastateltavan uskoa omaan tulevaisuuteensa ja sitä, millaisten asioiden hän kokee vaikuttavan hyvinvointiinsa tulevaisuudessa. Teema pohjataan Ojasen Hyvinvoinnin käsikirjaan (2009). Pohjana teemalle toimii etenkin ajatus siitä, että positiivisella minäkuvalla sekä optimismilla ja toiveikkoudella on yhteys yksilön hyvinvointiin ja onnellisuuteen. Teemalla *yhteiskunta* pyritään selvittämään, miten haastateltava on integroitunut yhteiskuntaan ja sitä, kokeeko hän yhteiskunnan vaikuttavan hyvinvointiinsa tulevaisuudessa. Teoriapohjana teemalle on teoria nuoren integraatiosta yhteiskuntaan tämän tutkimuksen luvussa 8.3 sekä Erik Allardtin määritelmä itsensä toteuttamisen tarpeesta. Teemalla *sosiaaliset suhteet* pyritään havainnoimaan haastateltavan sosiaalisten suhteiden merkitystä hänen hyvinvoinnilleen tulevaisuudessa. Sosiaalisia suhteita ja niiden merkitystä yksilölle on käsitelty luvussa 5.1 Eräitä hyvinvoinnin teoreettisia kuvauksia. Teemalla *omat voimavarat* pyritään tutkimaan haastateltavan näkemystä omien voimavarojensa yhteydestä tulevaisuuden hyvinvointiinsa. Hyvinvointiin ja onnellisuuteen liittyvä teoreettinen viitekehys on esitelty tässä tutkimuksessa luvussa 5 Hyvinvointi ja onnellisuus.

10.2 Tutkimusmenetelmä

10.2.1 Aineistonkeruumenetelmä

Laadullisen eli kvalitatiivisen tutkimuksen avulla saadaan tietoa ilmiöstä, jota ei ole juuri tutkittu. Se on toimiva tutkimustapa silloin, kun halutaan saavuttaa tutkittavien oma näkemys asiasta ja saada tietoa ilmiöstä, jota ei ole juuri tutkittu. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 164.) Tässä tutkimuksessa tutkittavaa ilmiötä voidaan parhaiten tarkastella laadullisella tutkimuksella, jonka aineiston hankinnanmenetelmänä käytetään teemahaastattelua ja analyysimenetelmänä teemoittelua.

Teemahaastattelu on melko avoin ja vastaaja pääsee siinä halutessaan puhumaan varsin vapaamuotoisesti. Teemahaastattelussa haastattelun aihepiirit on etukäteen määriteltä, mutta menetelmästä kuitenkin puuttuu strukturoidulle haastattelulle tyypillinen kysymysten tarkka muoto ja järjestys. Haastattelijalla ei ole varsinaisia kysymyksiä, vaan tukisanalista, jonka avulla hän voi varmistaa, että kaikki ennalta suunnitellut teema-alueet käydään läpi. (Eskola & Suoranta 1999, 86–87.)

10.2.2 Analyysitapa

Teemoittelu on yksi kvalitatiivisista analyysitavoista ja muistuttaa luokittelua. Nämä kaksi analyysitapaa eroavat toisistaan siten, että teemoittelussa lukumäärien sijasta korostuu teeman sisältö. Aineiston sisällöstä etsitään sellaisia asioita, joita teemasta on sanottu tai joita asioita siihen mahdollisesti sisältyy. Teemoittelussa tarkastellaan aineiston analyysivaiheessa sellaisia aiheita, jotka ovat yhteisiä usealle haastateltavalle. Aiheet pohjautuvat usein teemahaastattelun teemoihin, ja periaatteena on, että ainakin lähtökohtateemat nousevat esiin. Lisäksi aineistosta saattaa nousta esiin muitakin teemoja, joita voi olla hyödyllistä tarkastella. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 173.)

Teemojen laadinnassa on käytetty laajaa teoriapohjaa hyvinvoinnista, onnellisuudesta ja nuoruudesta. Teoriasta nousi esiin teemoja, jotka vaikuttavat nuoren elämään ja sen kulkuun, näitä olivat esimerkiksi koulutus ja lapsuudenkoti. Teemat pyrittiin pitämään arkipäiväisiä asioita käsittelevinä aiheina, koska tutkimuksen kohteena oli hyvinvointi ja elämäntapa Kymenlaaksossa. Tällöin arkipäiväiset asiat nuoren elämässä vaikuttivat eniten hyvinvointiin ja siihen kuinka mieleiseksi nuori koki oman elämänsä tällä hetkellä.

Ennen varsinaista teemojen etsimistä aineisto voidaan ryhmitellä esimerkiksi esittäjän tai alkuperän mukaan. Tämän ryhmittelyn jälkeen aineistosta ryhdytään etsimään varsinaisia teemoja. Tarkoituksena on löytää aineistosta tiettyä teemaa kuvaavia näkemyksiä. Aineistoa järjesteltäessä teemoittain, kunkin teeman alle kootaan kustakin haastattelusta ne kohdat, joissa puhutaan kyseessä olevasta teemasta. Kyse on siis aineiston pilkkomisesta ja ryhmittelystä erilaisten aihepiirien mukaan. Tämä mahdollistaa vertailun tiettyjen teemojen esiintymisestä aineistossa. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 93.)

Haastattelurungon teemat jaoteltiin eri elämän osa-alueiden mukaan. Esimerkiksi lapsuuteen, sosiaalisiin suhteisiin ja talouteen liittyvät asiat jaoteltiin erikseen, jotta aiheet vaihtuisivat luontevasti. Teemojen jaottelun avulla pystyimme myös vertailemaan eri teemoja keskenään kuten talouden vaikutuksia asumiseen tai itsensä toteuttamiseen.

Haastattelujen litteroinnin jälkeen voidaan esimerkiksi tietokoneen etsi-komennolla hakea käytössä olevia teemoja ja sitten järjestellä kaikkien haastateltavien teemat yhdeksi tiedostoksi. Tällöin niitä on helppo tarkastella yhdessä. Jokaiseen otteeseen on syytä silloin lisätä tunnistetieto, jotta myöhemmin voidaan tarkastella, mistä haastattelusta oli kyse. Toinen tapa, jolla voidaan teemoitella, on tallentaa kunkin henkilön tiedot yhteen tiedostoon, mutta käyttää siinä kuitenkin kullekin teemalle eri sivuja. Jatkossa yksittäiset sivut, jotka koskettelevat samaa teemaa eri haastateltavilla liitetään yhteen. Tällöin menetetään kuitenkin haastattelun ajallinen eteneminen. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 141–142.)

Litterointi oli työlästä ja kahdeksan nuoren haastatteluissa meni aikaa, jotta haastattelut tulivat sanatarkoiksi ilman, että merkitykset muuttuivat. Litteroin aina yhden haastattelun kerrallaan, jotta sekaannuksia ei sattuisi haastatteluissa ja muistaisin paremmin yhden ihmisen kommentit. Kirjoitin kaikki haastattelut samaan tiedostoon ja tehdessäni yhteenvetoja hain saman teeman vastauksen samalle sivulle, jotta pystyin lukemaan haastattelujen tuloksia. Lisäksi kuuntelin haastattelut moneen kertaan, jotta varmasti ymmärsin kaikki lauseet oikein, sillä välillä nuoret puhuivat englantia ja suomea sekaisin tai käyttivät sanoja eri aiheyhteyksistä.

11 TUTKIMUSPROSESSI

Tutkimusprosessi aloitettiin joulukuussa 2009 kokouksella, johon osallistuivat minun lisäksi kuusi muuta Voi hyvin nuori -hankkeelle opinnäytetyötä tekevää sosionomiopiskelijaa. Lisäksi kokoukseen osallistuivat opinnäytetöitä ohjaavat opettajat. Kokouksessa päätimme pitää suunnitelmaseminaarin helmikuussa 2010. Kokouksen jälkeen kukin ryhmän jäsen alkoi etsiä itsenäisesti tietoa elämäntyyli-käsitteestä.

Ryhmämme kokoontui seuraavan kerran tammikuussa 2010, jolloin kävimme läpi jokaisen selvityksen elämäntyyli-käsitteestä. Tapaamisen aikana päätimme asioista, joita jokaisen oli tehtävä ennen helmikuista suunnitelmaseminaaria. Helmikuussa tapasimme kerran enne seminaaria, jolloin viimeistelimme opinnäytetyön suunnitelman. Se-

minaarin jälkeen perehdyimme teoriaan, jonka pohjalta laadimme teemahaastattelurungon.

Maaliskuussa meillä oli kaksi tapaamista, joista ensimmäisessä kävimme läpi jo valmista teoriapohjaa, sekä sovimme mistä osioista tarvitaan vielä lisää teoriaa ja mitä asioita on vielä selvitettävä. Toisessa tapaamisessa jaoimme teoriaosuuksia, joita piti vielä tehdä. Huhtikuussa tapasimme seuraavan kerran. Tuolloin hioimme valmistunutta teoriapohjaa sekä laadimme haastattelurungon. Tapaamisessa sovimme myös koehaastattelujen tekemisestä, joilla pyrimme selvittämään teemahaastattelurungon toimivuutta.

Kesän 2010 aikana otin yhteyttä yhteistyökumppaniini, jonka kautta sain kahdeksan haastateltavaa. Kesällä kävin tapaamisessa maahanmuuttovirastossa, jossa esittelin opinnäytetyöni aiheen sekä hankkeen, johon haastattelut liittyivät ja kysyin lupa haastatteluille. Yhteistyökumppaniini lainasivat tilojaan haastattelujen ajaksi ja he myös järjestivät tulkkeja haastattelujen ajaksi.

Haastateltavat ovat iältään 17–24-vuotiaita. Haastateltavia nuoria oli neljä miestä ja naista. He kaikki ovat asuneet Suomessa vähintään vuoden. Viisi haastateltavaa opiskeli tai oli juuri saanut opiskelupaikan. Työttöminä oli kolme henkilöä. Seitsemän oli käynyt koulua vähintään kaksi lukuvuotta ja yksi ei ollut käynyt kouluja lainkaan. Kaikki haastateltavat opiskelivat suomen kieltä.

Elokuun aikana toteutin haastattelut kahdella haastattelukerralla, joista ensimmäisellä kerralla haastattelin viisi ja toisella kerralla kolme. Litteroin haastattelut elokuun aikana. Litterointi osoittautui työlääksi ja aikaa vieväksi prosessiksi, sillä nuoret kertoivat mielellään asioita omasta elämästään. Elokuussa kokoonnuimme ryhmän kanssa viimeistelemään opinnäytetyömme yhteistä teoriaosuutta ja samalla kävimme läpi asioita, jotka olivat vielä epäselviä.

Viimeisen kerran kokoonnuimme syyskuussa 2010, jolloin mukana oli lehtori Tuomo Paakkonen sekä Voi hyvin nuori -hankkeen projektipäällikkö Valdemar Kallunki. Heiltä saimme lisäys- ja muutosehdotuksia koskien opinnäytetyötämme. Syyskuussa aloitin tutkimustulosten analysoinnin ja johtopäätösten teon. Samalla teimme muun ryhmän kanssa täydennyksiä ja korjauksia sekä lisäyksiä.

12 NUOREN AIKUISEN ELÄMÄNTYYLI JA SIIHEN LIITTYVÄT VOIMAVARAT

12.1 Nuoren aikuisen elämäntyyli ja siihen liittyvät voimavaratekijät

Elämäntyyli ja -tapa sekä niihin liittyvät voimavaratekijät on esitelty tässä yhteisesti, koska molempia voidaan tarkastella samasta näkökulmasta. Haastatteluissa nämä nivoutuivat tiiviisti yhteen, eikä niitä tästä syystä ole mielekästä esitellä erillisesti.

12.1.1 Lapsuus

Lapsuuden kodin kaikki haastateltavat kokivat hyväksi ja onnelliseksi paikaksi. Kaikki olivat kasvaneet suuressa perheessä, johon kuului myös muita sukulaisia. Haastateltavat kokivat perheen ja sukulaisten läsnäolon hyväksi, koska silloin he eivät olleet yksin ja aina oli joku läheinen auttamassa. Sukulaiset toimivat myös lähimpinä ystävinä, jos ystäviä ei asunut lähellä. Lapsuuden koti ja perhe olivat hyvin tärkeitä, ja he kokivat saavansa perheestä voimaa. He saivat olla lapsia ja viettää aikaa ystäviensä kanssa. Neljällä haastateltavista oli ollut köyhä tai taloudellisesti tiukka lapsuus. He kertoivatkin tehneensä töitä auttaakseen perhettään aina, kun pystyivät. Työ ei ollut kuitenkaan heidän mielestään vaikuttanut heidän lapsuuteensa ratkaisevasti, työ oli tehtävä, jotta perheellä olisi paremmat oltavat.

Haastateltavista kuusi oli tullut oman perheensä tai perheenjäsenen kanssa Suomeen, kahden haastateltavan perheet olivat kotimaassa. Vanhempien työurat vaihtelivat, kotimaissaan he olivat työskennelleet muun muassa kauppiaina, maanviljelijöinä, sairaanhoitajina, lastentarhanopettajana ja hitsarina. Kahden haastateltavan äiti oli kotiäitinä ja hän hoiti taloutta. Sisaruksia haastateltavilla oli 1- 8. Tällä hetkellä monet haastateltujen vanhemmista olivat työttöminä, mutta he opiskelivat suomea. Kahden haastateltavan vanhemmat olivat eronneet ja nuoret asuivat äitiensä luona. Kahden haastateltavan isä oli kuollut hänen ollessaan teini-ikäinen. Lapsuudestaan nuoret kertoivat seuraavia asioita:

“Olen kasvanut isossa perheessä. Oltiin kaikki meidän sedät, tädit ja isovanhemmat kaikki oltiin yhdessä. Oltiin tosi läheisiä. Mulla oli koulukaveraita, mutta sinänsä mulla oli tätejä, jotka oli pari vuotta vanhempia kuin minä niin sen takia ne olivat mun parhaita kavereita.”

*“Olen ollut vain kotona ja tehnyt lapsuudesta asti töitä, pieniä töitä. Sit-
ten kun kasvoin olen tehnyt vartiointitöitä öljyputkilla, jotka tarvitsevat
vartiointia.”*

*Lapsuuden ja nuoruuden tärkeimmiksi tapahtumiksi haastateltavat sanoivat perheta-
pantumien olevan merkittävimpiä hetkiä elämässä. Perheen ja sukulaisten kanssa vie-
tetty aika oli kaikille tärkeää. Esimerkiksi uuden serkun syntymä ja omat syntymäpäi-
vät olivat tärkeitä tapahtumia, koska silloin tapasi sukulaisia. Myös lapsuudessa ystä-
vien kanssa vietetty aika oli merkityksellistä. Kouluun pääseminen oli kuudelle haas-
tateltavalle merkittävä tapahtuma lapsuudessa, koska se merkitsi heille uuden ja pa-
remman elämän saamista. Opiskelun myötä he kokivat olevansa lähempänä omia
unelmiaan ja niiden toteutumista. Osalle opiskelu merkitsi myös mahdollisuutta auttaa
omaa perhettä hyödyksi olemista. Eräs haastateltava halusi jatkaa opiskelujaan, koska
hän halusi osoittaa kiitollisuuttaan Suomea kohtaan jatkamalla opintojaan. Nuoret ker-
toivat lapsuuden tärkeimmistä asioista seuraavaa:*

*”Päysin parturikampaamokouluun, josta olen unelmoinut pienestä asti,
nyt voin toteuttaa unelmani”*

*”Lapsuudessani koulunkäynti oli tärkeää, varsinkin silloin kun äitini so-
keutui, sanoin että mitä voin tehdä jos en mene kouluun? Silloin en ai-
nakaan auta perhettäni. Minä pidän koulun käynnistä. Juuri nyt sanon,
että tiedän Suomen pitävän huolta minusta lähettämällä minut kouluun.
Minun on luettava hyvin ja opeteltava kaikki mitä he käskivät minun te-
kevän. Se on minun päämääräni, opiskella suomea ja jatkaa opintojani,
kuten ennen halusin. Nyt ajattelen, että kaikki sujuu hyvin.”*

*Lapsuudenkodin ilmapiirin nuoret kokivat hyväksi ja turvalliseksi. Kuri oli tiukka,
mutta ketään ei kuritettu ruumiillisesti. Nuorista ilmapiiri oli rakastava, koska kaikki
haastatellut nuoret olivat asuneet lähellä muita sukulaisia, joten aina oli joku pitämäs-
sä lapsista huolta. Lapsuudenkoti oli nuorten mielestä hyvä paikka elää, ja sitä kaivat-
tiin kovasti. Ilmapiiristä nuoret kertoivat seuraavia asioita:*

*”On hyvä olla kotona ja istua yhdessä perheen kanssa ja jakaa kulttuu-
ria tai syödä. Yksi jäsen on Afrikassa, mutta muuten kaikki on hyvin.”*

”Ei ollut paljoa vihaa, paljon rakkautta.”

Nuorten mielestä he olivat saaneet hyvän kasvatuksen vanhemmiltaan. Nuoret olivat saaneet yhteisöllisen kasvatuksen, sillä kaikki kertoivat oppeja, joita vanhemmat olivat heille antaneet. Heille oli opetettu muun muassa toisista ihmisistä huolehtimista, rehellisyyttä ja muiden kunnioittamista. Haastateltavat kokivat lapsuuden kasvatuksen auttavan heitä tulevaisuudessa. Nuorille katsoivat, että heille oli opetettu arvoja, joiden oli tarkoitus auttaa elämässä eteenpäin. Vanhemmat olivat myös kannustaneet nuoria opiskelemaan, jotta he saisivat paremman tulevaisuuden ja pystyisivät tarjoamaan omalle perheelleen paremmat elinolosuhteet. Kasvatuksesta eräs mies kertoi isänsä opetuksesta:

”Kun olin kuusi tai kahdeksan vuotta vanha muistan isäni sanoneen, että jos halusin olla hyvä poika ja hyvä muille ja olla kunnioitettu niin sinun on kunnioitettava muita. Jos sinua pyydetään tekemään jotakin niin sinä teet sen kohteliaasti. Hän myös sanoi, että minun on opiskeltava. Isäni sanoi ettei hän ole joku päivä täällä enää huolehtimassa, joten minun on opiskeltava. Isäni ole opiskellut eikä myöskään äitini, joten he halusivat minun käyvän koulua. He sanoivat usein, että vaikka he eivät saaneet mahdollisuutta käydä koulua he halusivat antaa sen mahdollisuuden minulle. He myös sanoivat, että minun on autettava toisia jos vain voin.”

12.1.2 Elintaso (Having)

Lapsuudenkodin talous ei ole ollut kenelläkään haastateltavista vakaa. Välillä rahaa oli tarpeeksi ja välillä rahaa oli niukasti. Haastateltavat eivät kuitenkaan kokeneet rahan puutteen vaikuttaneen heidän lapsuuteensa millään tavalla. Heille oli luonnollista, että välillä oli tiukempia aikoja ja siihen oli sopeuduttu. Haastateltavat kertoivat sukulaisten antaneen ruokaa, jos omalla perheellä ei ollut varaa hankkia elintarvikkeita. Lapsuudenkodin taloudesta eräs nuori kertoi näin:

”Se riippui ajasta, että joskus oli hyvä ja joskus oli tosi huono, mutta me mentiin sitten sukulaisille syömään. Jos sukulaisilla ei ollut syötävää niin ne tuli meille syömään. Se oli joskus tiukka ja joskus OK sinänsä.”

Kulutustottumuksista nuoret kertoivat käyttävänsä rahaa laskujen maksamiseen, ruokaan, vaatteisiin ja koulutarvikkeisiin. Haastateltavat karsivat menojaan, mikäli rahatilanne niin vaati. Usein nuoret säästivät rahaa johonkin suurempaan ostokseen kuten tietokoneeseen tai ajokortin hankkimista varten. Raha merkitsi nuorille elinehtoa. Ilman rahaa ei voinut elää, koska ilman sitä ei voinut saada hankittua elämän perusedellytyksiä kuten ruokaa, vaatteita tai asuntoa. Muutama nuori sanoi, että raha on ratkaisu ongelmiin kuten asunnottomuuteen. Kulutustottumuksistaan nuoret kertoivat näin:

”Raha pyörittää maailmaa, tietenkkin se on tärkeää.”

”Jos ei olisi rahaa niin tavallaan ei voisi elää.”

Elintaso oli nuorten mielestä alhainen, mutta parempi kuin kotimaassa. Rahaa oli niukasti, mutta se kyllä riitti kaikkeen välttämättömään, kuten laskujen maksamiseen, ruokaan ja vaatteisiin. Yksi haastateltavista koki elintasonsa huonommaksi, koska hän oli juuri muuttanut omilleen ja hänellä oli hankaluuksia saada rahat riittämään. Jos rahaa ei ollut, nuoret pyysivät vanhemmilta tai kavereilta lainaa. Kaksi nuorista myös teki paljon ruokaa yhdessä kavereiensa kanssa, jolloin kaikki saivat syödäkseen. Vallitsevasta elintasostaan nuoret kertoivat näin:

”Nyt on hyvä, koska ennen ei ollut mitään. Nyt voin sanoa, että se on hyvä, vaikka ei tarpeeksi mutta se on hyvä.”

”Ei yhtään mitään. Voin sanoa, että tällä hetkellä mulla on viisi euroa, joka mulla on kotona ja ei sitä kotonakaan ole. Pakko nytten saada kavereilta ja muilta jotakin syömistä. Ei voi muuta.”

Rahan hyvinä puolina nuoret näkivät sen, että pystyi hankkimaan tarvitsemiaan tuotteita kuten vaatteita tai tietokoneen. Haastateltavat myös kokivat pääsevänsä elämässä eteenpäin rahan avulla, eli kohottamalla elintaso. Huonoiksi puoliksi nuoret mainitsivat muun muassa ahneuden ja ylimielisyyden, mitkä aiheutuvat liiasta rahasta. Myös rahan väärinkäyttö kuten rikollisuus oli nuorten mielestä huonopuoli rahalle. Rahan hyviä ja huonoja puolia nuoret määrittelivät näin:

”Hyvä puoli. No tota rahasta löytyy kaikenlaisia hyviä puolia. Pääsee hoitamaan tota asioita rahalla, mutta jos on ilman rahaa

et pysty hoitamaan mitään. Niin kun rahan hyvä puoli on pääset elämässä eteenpäin. Ilman sitä et pääse elämään, ehkä vähän.”

*”Raha saa ihmiset tekemään rikoksia, kuten teidän kulttuuris-
sanne, halutaan aina lisää rahaa ja sitten tehdään rikoksia, jotta
sitä saadaan lisää.*

Asumisen suhteen kaikki asuivat vuokralla kerrostalossa. Neljä haastateltavaa asui yksin omassa asunnossa. Kolme nuorta asui yhdessä perheensä kanssa ja yksi haastateltavista asui soluasunnossa. Kaikki haastateltavat olivat tyytyväisiä asumisjärjestelyyn. Hyvinä puolina asumisessaan nuoret pitivät mukavia naapureita ja rauhallista asuin-
aluetta. Erityisesti nuoret pitivät siitä, että asuinalueilla heihin suhtauduttiin avoimesti. Kaksi haastateltavaa mainitsi myös hyvien kulkuyhteyksien läheisyyden vaikuttavan viihtyisyyteen. Kaikki nuoret asuivat kaupungissa palveluiden läheisyydessä. Ainoaksi huonoksi puoleksi asumisessa kolme nuorta ilmoitti yksinäisyyden tunteen, koska he asuivat ensimmäistä kertaa yksin. Asumisjärjestelystään nuoret kertoivat seuraavia asioita:

”Kaikki on hyvin. Bussiasema on lähellä ja naapurit ovat mukavia, välillä me pelaamme yhdessä. Se on hyvä alue.”

”Asunnon ympärillä asuvat ihmiset, naapurit on kaikki tosi hyviä, rauhallisia. Olen ainut ulkomaalainen, joka asuu siellä. Naapurit ovat tosi mukavia ja mut saattaa olla, että minä häiritsen heitä, koska olen yksin ni on pakko laittaa jottakin musaa päälle. Niin saattas olla, että voimakkuus on liian kovalla. ”

12.1.3 Yhteisöllisyysuhteet (Loving)

Sosiaaliset suhteet olivat haastateltavilla laajat, etenkin oman perheen ja sukulaisten asemaa korostettiin kovasti. Perhe oli tärkein tuen antaja kaikille haastateltaville. Haastateltavat kokivat perheen läheiseksi ja tärkeäksi voimavaraksi. Haastateltavien sukulaiset asuivat joko kotimaassa tai muissa maissa. Perheeseen ja sukulaisiin pidettiin yhteyttä soittamalla ja sähköpostin avulla. Kaksi haastateltavaa koki vaikeaksi sen, että he olivat yksin Suomessa ja heidän perheensä oli kotimaassa. Haastateltavat olivat ensimmäistä kertaa ilman perheensä antamaa tukea ja turvaa, minkä he kokivat

vaikeaksi ja yksin asuminen oli heille vaikeaa. Sosiaalisista suhteistaan nuoret kertoivat seuraavia asioita:

”Joo on perhe tosi tärkeä, koska jos olen sairas ei ketään siinä. Ajattelen äitiä ja siskoa, koska asun yksin, mutta ei voi asua yksin.”

”Than varmasti soitellaan joka päivä. Joka päivä soitellaan, sedät, tädit, serkut jos ei päivällä niin sitten seuraavana ainakin.”

Ystäviä ja tuttavilla oli kaikilla. Ystävät koettiin erittäin tärkeäksi osaksi elämää ja heidän kanssa vietettiin vapaa-aikaa ja käytiin harrastuksissa. Ystäväpiiri oli haastateltavilla laaja, mutta läheisiä ystäviä oli muutama. Läheiset ystävät olivat kaikkein tärkeimpiä ja luotettavimpia henkilöitä. Osa haastateltavien ystävästä oli suomalaisia ja osa maahanmuuttajia. Usein maahanmuuttaja taustaisten ystävät olivat lähtöisin samasta maasta. Maahanmuuttajataustaiset ystävät olivat haastateltaville tärkeä tuki, ja he auttoivat hoitamaan asioita. Ystävyys-suhteiden merkityksestä nuoret kertoivat näin:

”Kyllä, on vain tuttuja, kavereita, ystäviä ja paraskavereita. Tietenkin ensin paraskaverit, ystävät ja kaverit on ne tärkeimmät yleensä. Sitten on paljon tuttuja, jotka ei paljo tärkeämpiä kuin heitä”

”On kyllä kavereita, mutta todella tärkeitä kavereita ei ole paljon. Meidän kulttuurissa lähikavereita sanotaan veljeksi ja he ovat todella tärkeitä.”

”Suomessa on mutta suomalaisia vaan somalialaisia. On yksi hän asuu Kouvolassa, jos mulla on ongelma hän apu, joskus minulla kiire, hän apu hän hyvä kaveri paras.”

12.1.4 Itsensä totuttaminen (Being)

Koulutus vaihteli nuorten keskuudessa, Kuusi haastateltavaa oli käynyt peruskoulun joko kotimaassaan tai Suomessa. Osa oli käynyt peruskoulun loppuun Suomessa aloitettuaan opinnot kotimaassaan. Yksi haastateltava sanoi, ettei hän ollut käynyt kouluja. Yksi haastateltavista oli ollut yksityisessä koulussa kotimaassaan. Haastateltavista yksi oli ollut yliopistossa opiskelemaan. Kolme haastateltavista opiskeli tällä hetkellä

ammattia. Kaksi haastateltavista oli juuri hyväksytty opiskelemaan, ja loput kolme opiskelivat suomen kieltä. Koulunkäynnin kaikki kokivat helpoksi ja mieleiseksi. Aluksi uusi kieli tuotti heille vaikeuksia, mutta opittuaan suomen kielen heillä ei ole ollut vaikeuksia. Koulunkäynti ja opiskelu oli heille tärkeää, ja se merkitsi heille uutta ja parempaa elämää. Opiskelusta nuorilla oli seuraavan laisia kommentteja:

”Suoritin alakoulun leirillä, kuusi vuotta ja kolme vuotta yleisessä koulussa, jossa ei ollut vaihtoehtoja kaikkea piti opiskella: matematiikkaa, historiaa, kemiaa kaikkea sitä. Kolme vuotta sitä...”

”Ihan hyvin, olen aloittanut koulunkäynnin suomalaisessa, ettei siinä ole mitään. Kieli oli aluksi vähän vaikeaa, mutta meni vuosi ja sen oppi, ettei siinä mitään.”

Työ oli kaikille nuorille tärkeää, sillä se merkitsi heille taloudellista riippumattomuutta ja elintason nousua. Haastateltavat määrittelivät itseään myös työn kautta. Mieleinen ja tärkeäksi koettu työ antoi voimaa ja kohensi omaa minäkuva. Nuoret olivat tehneet työtä muun muassa vartijana, opettajana, lasten ja vanhusten hoitajina sekä tarjoilijana. Tällä hetkellä kaksi haastateltavista työskenteli opiskelun ohella Kuusi haastateltavista oli työttömänä opiskelun tai huonon kielitaidon takia. Omasta työstään eräs nuori kertoi näin:

”Työn kuvani on niin laaja. Mä toimin tulkkina sitten olen toiminut ohjaajana, se on aina liittynyt ihmisten auttamiseen se on osa minua kuka mä olen. Olen itse kaksi kulttuurinen ja olen ollut pakolainen. Ni jotenkin se kertoo jotenkin aika paljon kun mä tekee työ, ei sitä pysty kuvailemaan.”

Vapaa-aikaa nuoret viettivät harrastuksissa, kaikki haastatellut miehet pelasivat jalkapalloa kaksi kertaa viikossa maahanmuuttajanuorille tarkoitettussa kerhossa. Jalkapallo oli miehille tärkeää, koska se auttoi keskittymään ja unohtamaan ikävät asiat. Lisäksi he tapasivat uusia ihmisiä ja kavereitaan jalkapallon kautta. Kaksi haastateltavista naisista piti taideaineista kuten musiikista ja piirtämisestä, liikuntaa harrastivat kaikki. Myös kotona oleminen ilman kiireitä ja velvollisuuksia oli kolmen haastateltavan mielestä rentouttavaa. Kaikki nuoret tapasivat mielellään kavereita vapaa-aikanaan. Yleensä kavereiden kanssa käytiin kahvilla, harrastuksissa tai katsottiin elokuvia. Ys-

tävät olivat tärkeitä, koska nuoret kokivat olevansa yksin vapaa-aikoinaan ja muutama koki sen ahdistavaksi. Vapaa-ajan vietostaan yksi haastateltavista kertoi näin:

”Pari kertaa viikossa on jalkapallokerho, jossa käyn, mutta sen jälkeen saatan soittaa kaverille ja pyytää, että lähdettäisiin keskustaan vähäksi aikaa kaupoille. Sen jälkeen lähdetään kotiin ja kuunnellaan musiikkia koneelta eikä muuta, koska täällä ei oikeastaan ole mitään mikä olisi tarkoitettu nuorille.”

Omiksi voimavaroikseen haastateltavat sanovat sitkeyden ja periksi antamattomuuden. Nuoret kertoivat tekevänsä paljon töitä saavuttaakseen haluamansa ja voidakseen menestyä elämässä. Nuoret kertoivat tekevänsä työt aina loppuun, vaikka se veisi paljon aikaa, mutta heille oli tärkeää tehdä asiat loppuun kunnolla. Koulussa menestyminen koettiin vahvuudeksi. Eräs nainen kertoi luonteestaan näin:

”En anna periksi, jos päätän jotakin niin myös teen sen en anna muiden estellä minua. Olen peräänantamaton ja olen hyvä koulussa.”

Kaksi haastateltavaa koki voimavaraksi sen, että he olivat hyviä oppimaan kieliä. Heille kielen oppiminen oli reitti kouluihin, työpaikan saamiseen ja uusien ystävien saamiseen. Myös avoimuus ja positiivinen asenne oli nuorille tärkeä voimavara. Nuoret kokivat asenteensa vaikuttavan suuresti heidän elämäänsä, joten he halusivat uskoa hyvään maailmaan. Omia voimavarojaan nuoret määrittivät näin:

”Kielitaito, että olen oppinut nopeasti ja ai sitten pääsen tutustumaan uusiin ihmisiin helposti. Silleen sanotaan ulospäin suuntautunut.”

”Vahva on se, et mä jaksan uskoa hyvään, vaikka paha on edessä ja on koettu jo. Et mä haluan uskoa, et tässä maailmassa on jotakin hyvääkin, vaikka tulee välillä sellaisia hetkiä, mut on kuitenkin.”

Uskonto oli tärkeä asia kaikille haastateltaville. Viisi haastateltavista oli muslimeja, kaksi oli katolisia, ja yksi haastateltavista oli liittynyt helluntaiseurakuntaan Suomeen muutettuaan. He kokivat uskonnon positiivisena asiana ja he saivat siitä itselleen tärkeitä elämänarvoja kuten rehellisyyttä ja toivoa. Nuoret kuitenkin sanoivat, etteivät he enää noudata kaikkia uskonnon asettamia vaatimuksia muutettuaan Suomeen. Esimer-

kiksi nuoret eivät rukoilleet niin usein kuin heidän olisi uskonnollisten säädösten mukaan pitänyt. Eräs nainen kertoi tarkemmin muslimiperinteistä ja siitä, miten hän niitä noudattaa. Hän ei pitänyt huiivia, eikä hän juonut alkoholia tai rukoillut viittä kertaa päivässä. Nämä asiat aiheuttivat riitoja perheen sisällä, koska hän ei enää noudattanut täysin oman kulttuurinsa normeja. Muuten hän kuitenkin toimi muslimien sääntöjen mukaan. Nainen kertoi muslimien sääntöjen vaikutuksesta omaan elämäänsä:

”Olen puolessa välissä, jos minua verrataan muihin ulkomaalaisiin tyttöihin täällä sanotaan, että mä olisin liian uskonnollinen. Koska mä en käy baarei, sitten kuuntelen mitä vanhemmat sanoo ja sitten sellaisia asioita joita sanotaan olevan syntiä niin mä en tiedä niitä.”

12.1.5 Elämän ilot ja vaikeudet

Elämäniloiksi nuoret kokivat perheen ja perheenjäsenten kanssa vietetty aika vaikutti ratkaisevasti heidän hyvinvointiinsa. Neljä haastateltavista sanoi perheen ja sen hyvinvoinnin tuovan iloa, sillä kun perhe voi hyvin niin huolia oli vähemmän. Perheen keskeinen kunnioitus merkitsi paljon samoin se, että perheet olivat yhdessä Suomessa eikä kenenkään puolesta tarvinnut olla huolissaan. Elämänilot olivat kaikilla samankaltaisia ja ne liittyivät aina läheisiin ihmisiin ja heidän kanssa vietettyyn aikaan:

”Ensiksi perheeni ja veljeni tuovat minulle iloa, koska voimme keskustella keskenämme ilman lyömistä tai sodan varjoa. Me kunnioitamme toisiamme ja tulemme hyvin juttuun.”

Kaverit ja heidän kanssaan vietetty aika toi iloa nuorille. Ystävien kanssa nuoret kokivat unohtavansa arjenongelmat ja asioiden jakaminen ystävien kanssa oli nuorille äärimmäisen tärkeää. Kuuluminen ystäväpiiriin oli ehdottoman positiivinen asia, sillä he kokivat saavansa hyväksyntää ja tukea ystäviltä. Myös ystävien kanssa harrastaminen kuten jalkapallon pelaaminen ja musiikin kuunteleminen olivat nuori tärkeitä. Kaksi haastateltavaa sanoi koulun tuovan iloa heille, koska he opiskelivat ammattia, josta he olivat haaveilleet. Ystävyys-suhteiden vaikutuksesta eräs nainen kertoi näin:

”Asiat, jotka olisivat elämäniloja. Kaverit kun minä olen kaverin kanssa niin yritän unohtaa kaikki ongelmani.”

Elämän vaikeuksia tuotti etenkin perheen sisäinen tilanne esimerkiksi vanhempien sairaudet, jotka tuottivat huolta nuorille. Perheen sisäiset ristiriidat esimerkiksi eronneiden vanhempien riidat olivat nuorille vaikeita. Vanhempien riitojen takia eräs nuori oli muuttanut omilleen, koska hän ei enää jaksanut tilannetta ja hän halusi ottaa etäisyyttä tilanteeseen. Yksinäisyys oli myös nuorilla haastava asia, sillä yksin Suomessa asuvat nuoret etenkin miehet ikävöivät perhettään ja sen antamaa turvaa ja tukea. Elämässään olevista vaikeuksista eräs mies kertoi näin:

”Vaikein asia on sukulaisten ja perheen oleminen kaukana ja enkä pääse näkemään heitä vielä ainakaan.”

13 NUOREN AIKUISEN HYVINVOINTI TULEVAISUUDESSA

13.1.1 Tulevaisuudenkuva

Tulevaisuuden kuvat vaihtelivat paljon, mutta pääasiassa haastateltavat ajattelivat, että he ovat siihen mennessä oppineet suomen kieltä hyvin. Osa haastateltavista suunnitteli olevansa opiskelemassa tai töissä jossakin mieluisassa työpaikassa. Haastateltavilla oli paljon yksittäisiä toiveita elämälle, kuten esimerkiksi ajoluvan ja auton hankkiminen, avioituminen ja perheen perustaminen sekä eräs haastateltava toivoi, että hän olisi parempi ihminen tulevaisuudessa. Kaksi haastateltavaa ei osannut sanoa, mitä heille kuuluisi viiden vuoden jälkeen. Tulevaisuudeltaan nuoret toivoivat seuraavia asioita:

”Viiden vuoden kuluttua minulla on oltava työ, koska minun on opittava nopeasti suomi ja viidenvuoden kuluttua minulla on oltava työ. Vaikka jatka opintojani niin voin opiskella ja saada työn se on mahdollista.”

”Viiden vuoden kuluttua aattelen, et voisin olla hyvä ihminen. Edelleen tälläistä työtä missä autetaan ihmisiä. Ihmisenä olisin paljon viisaampi kuin mitä nyt olen.”

13.1.2 Yhteiskunta

Yhteiskunnasta puhuttaessa puhuttiin tukimuodoista, joita nuoret saavat. Tukimuotoina nuoret ymmärsivät pääasiassa rahalliset tuet, joita he saivat. Opiskelun kannata se oli nuorten mielestä hyvä ja tärkeä asia, sillä he saivat keskittyä opiskeluun. Tukimuo-

tojen katsottiin auttavan koulutuksessa ja sen kautta itsenäisen elämän hankkimisessa. Yhteiskunnan tukimuodoista puhuttiin näin:

”Tosi paljon, sillä mä pystyn kouluttautumaan ja pystyn myöhemmin itsenäisesti huolehtimaan itsestäni, että se on todella tärkeää.”

Työllistymisen nuoret näkivät porttina parempaan elämään. Nuoret kuitenkin sanoivat, että ensin he halusivat opiskella mieluisan ammatin ja sitten etsiä työtä. Työ merkitsi taloudellista riippumattomuutta ja mahdollisuutta pitää itse huoli omista asioista. Työn saaminen merkitsi myös nuorille oman identiteetin rakentumista se, että oli työ merkitsi onnistumista uudessa kotimaassa. Työttömänä olevia nuoria ahdisti toimeettomana oleminen, sillä he olisivat mieluummin tehneet mitä vain työtä. Eräs nuori kertoi tekevänsä mieluummin töitä, koska koulussa hän ei pystynyt keskittymään opetukseen:

”Jos olisin töissä olisi parempaa rahan kanssa ja oman olonkin kanssa. Nytkin kun olen kurssilla ja katson opettajaa ja mitä opettaja sanoo, mutta ajatukset ovat ihan jossain muualla, että jos olisi töissä olisi parempi.”

Opiskelu taas nähtiin suojana, joka takasi paremman työn ja työnsaantimahdollisuudet. Ensin nuoret halusivat oppia suomea selvitäkseen koulussa ja sen jälkeen hakea työtä. Kaikki nuoret kokivat opiskelun parantavan heidän tulevaisuuttaan. Opiskelun merkityksestä eräs haastatelluista kertoi näin:

”Luulen että opiskelu, minä opiskelen se parantaa tulevaisuuttani, koska ilman opiskelua ei voi tehdä mitään. Jos en opiskele en tiedä kuinka tehdä asioita, ajamaankin täytyy opetella enne kuin voi ajaa. Siksi minun on opiskeltava. Minun on opiskeltava tulevaisuuden takia.”

Aluekehitys oli hiukan vaikea ymmärtää, sillä kukaan nuorista ei juuri kokenut aluekehityksen vaikuttavan heidän tulevaisuuteensa juuri millään tavalla. Muutama nuorista kuitenkin toivoi, että aluetta osattaisiin kehittää parempaan suuntaan. Aluekehityksestä nuoret eivät osanneet sanoa mitään erityistä:

”Ei ole yhtään vaikuttanut minuun se on vaan tuolla Suur-Kouvola.”

13.1.3 Sosiaaliset suhteet

Sosiaaliset suhteet nuoret kokivat merkittäväksi voimavaraksi tulevaisuudessa. Perheen ja ystävien koettiin antavan voimaa tuleviin haasteisiin, perhe oli tuen ja turvan lähde ja ystävät olivat auttajia, joilta pystyi kysymään apua. Perheen ja ystävien merkitys arjen jaksamisessa oli kaikilla nuorilla korostunut ja he toivoivatkin, että suhteet ystäviin Suomessa ja kotimaassa pysyisivät hyvinä ja lämpiminä. Kolme haastateltavaa nimesi myös sosiaaliviraston tärkeäksi suhteeksi tulevaisuuden varalta, koska heistä riippui nuorten toimeentulo siihen asti, kunnes he olisivat työllistyneet. Sosiaalisten suhteiden merkityksestä nuoret kertoivat näin:

”Varmaan tärkeä tukipilari tulevaisuudessa (perhe)”

”Perheen kanssa on hyvä olla. Heidän kanssa voi jakaa kulttuuria ja istua ja syödä. Perheeltä voi aina pyytää apua, kun tarvitsen sitä.”

13.1.4 Omat voimavarat

Omista vahvuuksista puhuttaessa nuoret mainitsivat muun muassa sinnikkyuden ja periksi antamattomuuden. Heille uudessa maassa pärjääminen oli vaikeaa, varsinkin kun heistä neljä ei osannut puhua suomea juuri lainkaan, joten heille sinnikkyys merkitsi pärjäämistä. Myös positiivinen ajattelu oli yksi vahvuus nuorille se, että jaksoi uskoa tulevaisuuteen ja ihmisten hyvyyteen antoi voimaa vaikeina hetkinä. Kaksi nuorta sanoi kielen oppimisen olevan vahvuus, koska kielen nopea oppiminen takasi pääsyn opiskelemaan ja töihin. Muita hyviä puolia itsessä nuoret näkivät muun muassa ulospäin suuntautuneisuus, halu auttaa muita, laulamisen ja avarakatseisuuden muita ihmisiä kohtaan sekä jalkapallon peluun. Omista voimavaroistaan ja vahvuuksistaan eräs nuori kertoi näin:

”Täytyy tukea muita, jos voin niin autan muita. Usein autettava kiittää ja se tuntuu hyvältä. Tulevaisuudessa minun on työskenneltävä, jottei minun tarvitse koko ajan olla sosiaaliturvan alaisuudessa. Nyt minun on opiskeltava, jotta voin mennä töihin ja saada rahaa.”

14 POHDINTA

14.1 Tutkimusten päätulosten tarkastelua

14.1.1 Nuorten elämäntyylit

Nuorten maahanmuuttajien elämäntyyleissä on paljon yhteneväisyyksiä, vaikka he tulivat eri maista ja eri kulttuureista. Nuorille sosiaaliset suhteet olivat kaikkein tärkein voimavara heidän elämässään. Etenkin perheen merkitys korostui kaikissa haastatteluisissa ja perheen takia he halusivat pyrkiä eteenpäin elämässä. Kaikilla maahanmuuttajanuoret olivat onnistuneet solmimaan uusia sosiaalisia suhteita muutettuaan Suomeen. Sosiaaliset suhteet koettiin tärkeiksi oman hyvinvoinnin lähteiksi, joten niitä haluttiin vaalia tarkasti. Kaikki haastateltavat olivat tyytyväisiä omiin sosiaalisiin suhteisiinsa, toisaalta muutama haastateltava koki yksinäisyyttä, koska heidän perheensä ei ollut lähellä tai he olivat juuri muuttaneet ensimmäiseen omaan asuntoon.

Opiskelua ja työllisyyttä pidettiin arvossa nuorten keskuudessa. Kaikki nuoret halusivat opiskella, jotta heidän tulevaisuudenkuvansa olisi parempi. Nuorilla oli halu osoittaa oma arvonsa yhteiskunnalle ja opiskelu ja ammatin hankkiminen toisi heille arvostusta ja vakaan aseman yhteiskunnassa. Haastatteluista kävi ilmi, että nuoret kokivat olevansa velkaa Suomelle, kun he pääsivät asumaan turvalliseen maahan. Opiskelun ja työn kautta nuoret halusivat osoittaa kiitollisuutta uudelle kotimaalleen. Haastattelujen perusteella nuoret halusivat kohottaa heidän sosiaalista statustaan. Max Webberin mukaan (1980) ihminen pyrkii viestittämään omaa sosiaalista asemaansa muille. Tämä näkyy muun muassa haastateltavien haluna opiskella ja työn merkityksessä. Nuoret halusivat kohottaa asemaansa yhteiskunnassa, kaikki haastateltavat kokivat työn saannin oleelliseksi, sillä he eivät halunneet elää heille maksettavien tukien varassa.

Asumisen suhteen nuorten elämäntyyli oli myös yhtenevä, sillä kaikki nuoret asuivat vuokralla kerrostaloissa. Kolme nuorta asui perheensä kanssa samassa asunnossa ja neljä nuorta asui omassa vuokra-asunnossa. Yksi haastateltavista asui soluasunnossa yhdessä kahden muun maahanmuuttajanuoren kanssa. Kaikki nuoret olivat tyytyväisiä asumisjärjestelyyn. Asumisessa ja asuinalueessaan nuoret arvostivat erityisesti ystävällisiä ja suvaitsevaisia naapureita ja rauhallista asuinalueita.

Kansainvälisen nuorisotutkimuksen luokittelun mukaan kaikki haastatellut nuoret edustavat perinteistä elämäntyyliä, johon oli sekoittunut muita elämäntyyliä. Heille kaikille tärkeää oli turvallisuus niin oman itsen kuin perheen kohdalta. Tämä on tietysti ymmärrettävää, sillä lähes kaikki haastateltavat olivat kokeneet sodan jossain elämänsä vaiheessa. Nuorille koti merkitsi turvaa ja hyväksyntää. Lisäksi he arvostivat omaa kulttuuriaan ja he halusivat vaalia omaa kulttuuriaan. Kaikilla nuorilla oli myös positiivinen tulevaisuuden kuva ja he uskoivat itseensä ja siihen, että he pärjäävät uudessa kotimaassa. Toinen elämäntyyli, joka tuli kaikilla nuorilla vahvasti esiin olivat maailmanparantajat. Nuoret auttoivat muita ihmisiä työnsä kautta tai vapaa-aikana, kun he havaitsivat apua tarvitsevia. He kaikki olivat myös suvaitsevaisia muita ihmisiä kohtaan. Kaksi nuorista omasi myös trenditietoisien elämäntyylin piirteitä, sillä heillä oli erittäin positiivinen minäkuva.

14.1.2 Nuoren aikuisen elämäntyyliin ja -tapaan liittyvät voimavaratekijät ja niiden puutteet

Ensimmäinen tutkimuskysymys, johon haettiin vastausta, oli *Mitkä ovat keskeiset voimavaratekijät ja niiden puutteet hyvinvoinnin näkökulmasta nuorten aikuisten elämäntyyliissä ja -tavassa?* Haastatelluilla nuorilla sosiaaliset suhteet olivat kaikkein tärkein hyvinvointia tuottava tekijä. Kaikki nuoret kertoivat perheen ja ystävien olevan tärkein voimavara heidän elämässään. Oma perhe oli nuorille tärkein tukipilari heidän elämässään ja suhde vanhempiin, sisaruksiin ja muihin sukulaisiin oli erittäin tärkeä heille kaikille. Perheen ja suvun keskellä nuoret tunsivat olevansa turvassa. Kaukana kotimaassa olevia sukulaisia ja heidän läsnäoloaan kaivattiin paljon. Ystävät olivat nuorille tärkeä tuki, sillä he auttoivat ja antoivat tukea nuorille arjessa, etenkin asioiden hoidossa, jotka saattoivat olla vaikeita heille. Nuoret mainitsivat perheen ja ystävät, kun kysyttiin elämän iloja ja tärkeitä tapahtumia elämässä. Perheen ja ystävien merkitys oli havaittavissa myös aiemmissa hyvinvointitutkimuksissa.

Taloudellisen tilanteen nuoret kokivat hyväksi. Nuoret sanoivat tilanteen olevan parempi, kuin se koskaan oli ollut heidän kotimaassaan. Kahta nuorta lukuun ottamatta haastateltavat tulivat puutteellisista ja köyhistä oloista. Tämän hetkisen tilanteen he kokivat hyväksi, vaikka rahaa onkin vähän. Nuoret kokivat rahan kuitenkin riittävän hyvin ja he tulivat toimeen saamallaan tuloilla. Rahan nuoret kokivat välttämättömäksi nykyaikakana ja se oli välttämätöntä, jotta he pärjäisivät Suomessa. Lapsuudenkodin talous oli köyhä lähes kaikilla haastateltavilla. He eivät kuitenkaan kokeneet, että he

olisivat jääneet mistään paitsi. Nuoret kertoivat ruoan olleen välillä vähissä, mutta aina he olivat selvinneet eteenpäin. Vanhemmat olivat aina tehneet parhaansa lastensa eteen. Kaikilla haastateltavilla ainakin yksi vanhemmista oli ollut työssä. Kahden nuoren vanhemmat työskentelivät vakinaisessa työpaikassa Suomessa.

Maahanmuuttajien integroituminen yhteiskuntaan oli havaittavissa voimakkaana haluna osallistua yhteiskunnan toimintaan. He halusivat opiskella ja saada työpaikan, jotta he voisivat olla osa suomalaista yhteiskuntaa. Nuoret halusivat osoittaa kykyä huolehtia omasta itsestä ja perheestään. Integroituminen yhteiskuntaan ei kuitenkaan ole kaikilta osin sujunut hyvin, sillä esimerkiksi suomalainen yksilökeskeinen kulttuuri on ollut rankka kokemus yhteisöllisistä kulttuureista tuleville nuorille. Vaikeaksi integroitumisen teki myös työttömyys, koska osa nuorista ei puhunut ollenkaan suomea, jolloin heidän työnsaantimahdollisuutensa olivat huonot. Työttömyys ahdisti nuoria, koska he kokivat olevansa yhteiskunnassa elätettävän asemassa. Haastateltavat olivat kuitenkin tyytyväisiä tämänhetkiseen tilanteeseen ja he uskoivat vakaasti parempaan tulevaisuuteen.

Tämän hetkiseen elämään nuoret olivat tyytyväisiä. Seitsemän haastateltavaa haaveili paremmasta elämästä, nämä haaveet kuitenkin liittyivät heidän sopeutumiseensa ja pärjäämiseen Suomalaisessa yhteiskunnassa. Kaikki nuoret halusivat oppia paremmin suomen kieltä, jotta he voisivat jatkaa opiskelua ja hankia työpaikan. Nuoret halusivat samaa niin kuin kaikki muutkin saada oman paikan yhteiskunnassa ja he olivat valmiit tekemään työtä sen puolesta.

Hyvinvoinnin näkökulmasta katsottuna keskeisiksi voimavaratekijöiden puutteeksi nousi opiskelu- tai työpaikan puute. Nuorille opiskelupaikan saaminen oli tärkeää, koska he kokivat opiskelun olevan tärkeä tekijä yhteiskuntaan kuulumiseksi. Työpaikan puute taas vaikutti nuorten tulotasoon, joka oli heikko. Nuoret kokivat työpaikan saannin helpottavan heidän elämäänsä, sillä heidän ei tarvitsisi elää pelkästään tukien varassa. Nuoret kokivat rahallisen tilanteen heikoksi, vaikka se olikin parempi, kuin koskaan aikaisemmin. Myös läheisen ihmisen sairaudet olivat nuorille vaikeita. Heillä oli jatkuva huoli läheisestä ja hänen hyvinvoinnistaan, tällöin nuoret usein unohtivat oman hyvinvointinsa.

14.1.3 Nuoren aikuisen hyvinvointi tulevaisuudessa

Toinen tutkimuskysymys tutkimuksessa oli *Minkä tekijöiden kohderyhmä kokee vaikuttavan hyvinvointiinsa tulevaisuudessa?* Nuoret kokivat tärkeimmiksi tulevaisuuteen vaikuttaviksi voimavaroiksi sosiaaliset suhteet. Perheeseen ja sukulaisiin haluttiin pitää yhteyttä jatkossa ja moni nuori aikoi matkustaa kotimaahansa tapaamaan sukulaisiaan. Tulevaisuudessa nuoret halusivat perustaa perheen ja hankkia oman kodin Suomesta. Nuoret toivoivat myös hyvää työpaikkaa, jotta heidän tulotasonsa paranisi ja he voisivat elättää perheensä hyvin.

Nuorten tulevaisuuden kuva oli positiivinen ja realistinen. Tämä on hyvä merkki haastateltavien hyvinvoinnista ja onnellisuudesta. Kaikki nuoret uneksivat paremmasta elämästä jollakin tasolla. Yksi nuorista kuitenkin mainitsi, ettei häneltä puutu mitään verrattuna elinoloihin Afrikassa. Kuva tulevaisuudesta oli positiivinen kaikille haastateltaville, ja he olivat valmiita tekemään töitä saavuttaakseen paremman tulevaisuuden. Tämä merkitsi nuorille suomenkielen oppimista, opiskeluiden jatkamista, työpaikan saamista ja perheen perustamista.

Nuoret uskoivat opiskelu ja työmahdollisuuksiensa olevan hyvät Kymenlaakson alueella. Nuoret halusivat opiskella ja he olivat valmiita näkemään vaivaa saadakseen opiskelupaikan. Nuoret kokivat, että heidän omilla voimavaroillaan kuten sinnikkyydellä oli suuri vaikutus tulevaisuuteen ja tavoitteiden saavuttamiseen. Kaikki nuoret osoittivat periksi antamattomuutta ja halua kuulua suomalaiseen yhteiskuntaan. Tämä oli merkittävä huomio, sillä ennen tutkimuksen aloittamista koin, että monet maahanmuuttajat eivät halunneet osallistua yhteiskunnan toimintaan. Nuoret kuitenkin osoittivat halua vaikuttaa yhteiskuntaan ja sen asenteisiin positiivisesti.

Yhteiskunnan tarjoamien tukimahdollisuuksien katsottiin olevan hyvä apu paremman tulevaisuuden saavuttamisessa. Esimerkiksi rahalliset tuet ja opiskelumahdollisuudet olivat tärkeitä nuorille, sillä se tarjosi välttämättömän toimeentulon nuorille ja heidän perheille. Rahallisten tukien avulla nuoret pystyivät aloittamaan opiskelun ilman, että tulevaisuudesta ja perheen selviämisestä tarvitsi kantaa huolta. Tukien avulla nuoret pystyivät kattamaan omat menonsa ja keskittyä opiskeluun.

14.2 Pohdintaa opinnäytetyön tekemisestä

Tämän opinnäytetyön kirjoittamisen aikana huomasin maahanmuuttajanuorten toiveiden ja suunnitelmien samankaltaisuuden suomalaisten nuorten kanssa. Kaikki haastatellut nuoret toivoivat vakaata ja turvallista elämää tulevaisuudessa. Haastatteluista tehdessäni havaitsi sosiaalisten suhteiden korostuneen merkityksen maahanmuuttajille. He hakivat selkeästi ympärilleen tukiverkostoa. Tämä näky muun muassa ystävyys-suhteissa ja perhesuhteiden korostamisessa sekä kaipuussa, jota nuoret tunsivat kaukana asuvia sukulaisia kohtaan. Nuoret kertoivatkin vieroksuvansa suomalaista yksilökeskeistä kulttuuria, sillä he olivat kasvaneet yhteisökeskeisissä kulttuureissa. He kokivat jäävänsä yksin ja paitsi perheen ja suvun suomasta turvasta. Nuoret pitivät tiiviisti yhteyttä sukulaisiin, mutta yksinäisyyden tuntu vaivasi nuoria. Haastatteluissa nuoret kertoivat hakevansa lähes päivittäin ystäviensä ja perheensä seuraa. Nuoret kuitenkin kertoivat, että suomalaiset ystävät eivät aina halunneet olla tekemisissä heidän kanssaan, koska he soittelivat lähes päivittäin. Tämä koettiin outona, koska nuoret olivat tottuneet omissa kulttuureissaan jatkuvaan kanssakäymiseen, joten suomalaisten ystävien halu olla yksi koettiin oudoksi.

Sosiaalisten suhteiden merkitys on havaittu myös muissa hyvinvointitutkimuksissa. Esimerkiksi Nupit Kaakkoon! -hankeen tuloksissa ilmeni, että nuorille perhe ja ystävät ovat tärkein viihtyvyyden luoja Kymenlaaksossa. Myös Heli Niemen tutkimuksessa nuorten somalimpien vapaa-ajan vietosta ilmeni ystävien merkitys nuorten miesten elämässä. Tutkimukseen osallistuneet nuoret viettivät mielellään vapaa-aikaansa ystävien parissa. Myös hyvien ystävyys-suhteiden merkitys näkyi nuorten syrjäytymisvaaran ehkäisyssä. Hyvät ystävyys-suhteet ja tapaamiset nuorille maahanmuuttajille suunnatussa nuorisotilassa Olohuoneessa vaikuttivat ratkaisevasti somalinnuorten tekemien rikosten vähenemiseen. Subjektiiivista murrosikäisten hyvinvointia käsittelevässä pro gradu-tutkimuksessa ilmeni samantyyppisiä tuloksia. Perhesuhteet ja niiden turvallisuus sekä rakastava ilmapiiri olivat nuorille tärkeitä positiivisesti elämään vaikuttavia tekijöitä. Nuoret olivat elämäänsä tyytyväisiä, mikäli he saivat perheeltään tukea ja perheessä kommunikaatio oli avointa. Haastatteluissa ilmeni samanlaisia vastauksia. Nuoret viettivät mieluusti vapaa-aikaansa perheen ja ystävien parissa. Myös ystävien tuki vaikutti suuresti siihen, että nuoret jaksivat arjessa paremmin ja syrjäytymisen uhka ei ollut suuri laajan tukiverkoston johdosta.

Haastattellessani olin aluksi hieman jännittynyt, minkä tähden joitakin tarkentavia kysymyksiä jäi puuttumaan. Huomasin oman jännittyneisyyteni ja sen vaikutuksen kysymyksiini heti ensimmäisien haastattelujen jälkeen. Haastattelun jälkeen aloin käydä läpi kysymyksiä ja omaa toimintaani. Huomasin puutteet tarkentavissa kysymyksissä, joten aloin tietoisesti kiinnittää enemmän huomiota haastattelujen kulkuun. Tällä tavalla sain enemmän tietoa haastateltavilta. Lisäksi olisin voinut käydä teemahaastattelupohjan aikaisemmin läpi ja miettiä haastatteluun helpommin ymmärrettäviä sanoja ja kysymysmuotoja. Monien sanojen merkitys ei aina ollut selvä kaikille nuorille, esimerkiksi talous, elintaso ja sosiaaliset suhteet tuottivat vaikeuksia.

Tehdessäni haastatteluja kielimuuri vaikutti paikka paikoin kysymyksien ymmärtämisestä. Tämän takia en saanut joihinkin kysymyksiin selkeitä vastauksia. Esimerkiksi kysyttäessä Kymenlaaksossa asumisen hyviä puolia nuoret eivät osanneet vastata, koska Kymenlaakso oli heille outo käsite. Kymenlaakson alue oli heille vieras ja he eivät siten osanneet sanoa mikä Kymenlaaksossa on hyvää. Huomatessani käsitteen vaikeuden selvensin kysymystä ja selitin nuorille, mitä Kymenlaakso tarkoittaa ja mitä alueita siihen liittyi. Tämä helpotti heitä ainakin osittain, sillä he sanoivat oman näkemyksensä Kymenlaakson alueellisista hyvistä puolista. Osan haastatteluista tein englanniksi, joten muokkasin haastattelurungon kysymyksiä selkeämmiksi itselleni sanoa ja haastateltavan ymmärryksen parantamiseksi. Hankaluuksia tuotti myös se, kuinka hyvin haastateltavat ymmärsivät sanoja, sillä joitakin englannin sanoja he eivät ymmärtäneet, joten minun täytyi nopeasti keksiä vastine sanalle tai ilmaista sana tai kysymys ilmauksilla. Usein selitin haasteltaville, minkälaisia asioita kysymyksellä kartoitettiin, tämän kautta nuoret ymmärsivät kysymysten sisällön.

Opinnäytetyöni tarkoituksena on selvittää Kymenlaaksolaisten maahanmuuttaja nuorten hyvinvointia ja siihen vaikuttavia tekijöitä. Lisäksi oli selvitettävä kohderyhmän elämäntyyli ja -tavat. Saavuttaakseni asetetut tavoitteet perehdyn hyvinvointia ja kohderyhmääni käsittelevään teoriaan. Haastatteluissa käytetyt teemat valikoituivat teorian pohjalta. Teemat olivat käytännöllisiä, ja niistä jokaisella oli kokemuksia, joten niiden avulla oli hyvä selvittää nuorten elämäntyyliä sekä heidän hyvinvointiinsa vaikuttavia tekijöitä. Kahdeksan henkilön otanta oli sopiva, sillä haastatteluista nousi esiin tärkeimmät hyvinvoinnit edistävät tekijät ja otannassa syntyi vaihteluakin. Uskon opinnäytetyöni maahanmuuttaja nuorten hyvinvoinnista olevan avuksi Voi hyvin nuori -hankkeelle.

14.3 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus

Tutkimuksen pätevyyttä ja luotettavuutta voidaan arvioida reliabiliteetin ja validiteetin avulla. Reliabiliteetilla tarkoitetaan tutkimuksessa saatujen tietojen todellisuutta ja sitä onko tutkimuksen tiedonsaanti toistettavissa. Toinen tapa mitata reliabiliteettia on se, että kaksi eri arvioitsijaa saa samanlaisia tuloksia tutkimuksen pohjalta. Validiteetilla arvioidaan tutkimuksessa käytettyjen analyysimittarien luotettavuutta ja pätevyyttä, eli ovatko mittarit mitanneet niitä asioita, joita niiden oli tarkoitus mitata. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 186.)

Tässä opinnäytetyössä on käytetty laadullisen tutkimusta. Laadullisessa tutkimuksessa tutkimuksen tulokset eivät saa olla sattumanvaraisia ja käytetyillä menetelmillä on kyettävä tutkimaan juuri sitä, mitä on tarkoituskin tutkia. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 186.) Laadullisen tutkimuksen kautta sain todella laajoja ja yksityiskohtaisia vastauksia, jotka koskivat nuorten elämäntyyliä ja -tapaa sekä hyvinvointia. Laadullisen tutkimuksen avulla nuoret pystyivät omin sanoin vastaamaan tutkittaviin teemoihin, eikä aiheen vierestä tullut ainuttakaan vastausta.

Tässä tutkimuksessa on käytetty teemahaastattelua selvittämään nuorten maahanmuuttajien hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä sekä heidän elämäntapaansa selvittämiseen. Teemahaastattelu antoi oikein hyviä vastauksia käsiteltäviin aiheisiin. Teemahaastattelurunko oli laadittu siten, että haastateltavat saivat kertoa omasta elämästään omin sanoin ja mahdollisimman laaja-alaisesti. Lisäksi kerroin haastateltaville tehtävästä tutkimuksesta ja hankkeesta, johon haastattelut liittyvät. Kerroin myös sen, että haastattelut ovat luottamuksellisia ja ne eivät menisi yleiseen käyttöön, eikä kukaan muu kuulisi haastatteluja.

Teemoja laadittaessa ei laadita kysymysrunkoa, vaan teemat edustavat kerättyä teoriapohjaa ja sen käsitteitä. Teemojen tulisi olla yksityiskohtaisia ja varsin pelkistettyjä. Teemat toimivat muistilistana, joka ohjaa keskustelua. Tarkoituksena on, että teema-alueita tarkennetaan jatkokysymyksillä, myös tutkittava voi esittää tarkentajana. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 66.)

Haastatteluissa käytetyt teemat on laadittu kerätyn teorian pohjalta. Teemoja pohdittiin tarkkaa, jotta niiden avulla saataisiin vastauksia tutkimuksessa käsiteltäviin pääkohtiin eli nuorten elämäntapaa ja hyvinvointiin. Kaikki haastattelut litteroin tar-

kasti, jotta mitään kohtia ei jäisi epäselviksi. Tuloksien esittelyssä käytin suoria lainauksia haastatteluista selvennykseksi.

Laadullisen tutkimuksen luotettavuuden mittarina voidaan myös pitää, sitä ovatko saadut tulokset yleistettävissä tai toistettavissa. Kohdejoukolle tulisi esittää samat kysymykset mahdollisimman samalla tavalla, jotta vastaukset olisivat paikkaansa pitäviä. Näin aineistosta pystyy havaitsemaan yhtäläisyyksiä ja eroja. Haastatteluun on otettava tarpeeksi henkilöitä, jotta tarvittavat tiedot saataisiin esiin. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 58.)

Haastateltavien määrä oli Voi hyvin nuori -hankkeen tiimoilta jo määritelty valmiiksi. Tehdessäni haastatteluja huomasin samankaltaisuuksia vastauksissa, joten koen opinnäytetyön aineiston olevan riittävä. Haastateltavat saivat kertoa haastattelutilanteissa vapaasti niin paljon, kuin katsoivat itse tarpeelliseksi. Toisaalta tästä syystä esimerkiksi kielteisiä asioita asuinpaikasta tuli vähän, sillä luultavasti haastateltavat kokivat, etteivät he minulle halunneet kertoa omista vaikeuksistaan ja haasteistaan minulle.

15 JATKOTUTKIMUSKYSYMYKSET

Tutkimusprosessin aikana nousi jatkotutkimuskysymykseksi, onko nuorten elämäntyyliessä jotain yhtenevää. Jatkotutkimuskysymys on laadittu, jotta saataisiin selville onko opinnäytetöissä käsitellyillä nuorten ryhmillä yhteneväisyyksiä elämäntyyliessä. Ryhmät ovat kuitenkin kaikki rakenteeltaan ja lähtökohdiltaan erilaisia, joten yhtenevien asioiden löytyminen voisi auttaa nuorten yhteiskunnallisessa tukemisessa.

Tämän tutkimuksen osalta kiinnitin huomiota maahanmuuttajanuorten halusta muodostaa tukiverkosto ympärilleen. Nuoret kaipasivat perheen ja sukulaisten läheisyyttä, mutta myös ystäviä tueksi. Jatkotutkimuskysymyksenä voisi olla: Millainen tukiverkosto maahanmuuttajanuorella on Suomessa? Tällä tutkimuksella saataisiin tietoa siitä kuinka maahanmuuttajanuoret pystyvät luomaan ympärilleen uuden tukiverkoston uudessa maassa ja miten se vaikuttaa hänen sopeutumiseensa Suomeen.

LÄHTEET

Aalto-Kallio, M. 2004. Nuorten kokemus yksinäisyys ja sen yhteys tulevaisuusorientaatioon. Pro gradu-tutkielma. Helsingin yliopisto. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe20071067> [viitattu 15.9.2010]

Ala-Kiiskilä, A. 2007. Summan tehdas suljetaan. *Kymen Sanomat*. Saatavissa: http://www.kymensanomat.fi/page.php?page_id=5&news_id=200734256563. [viitattu 23.8.2010].

Allardt, E. 1976. Hyvinvoinnin ulottuvuuksia. Juva: WSOY:n graafiset laitokset.

Aro, J. & Jokivuori, P. 2010. Klassinen sosiologia ja moderni maailma. Helsinki: WSOYpro Oy.

Bergström S. & Leppänen A. 2005. Yrityksen asiakasmarkkinointi. Helsinki: Edita.

Cantell, M (toim.). 2000. Monikulttuurisen nuorisotyön käsikirja. Gummerus Kirjapaino: Jyväskylä.

Ekamin koulutustarjonta. 2010. Etelä-Kymenlaakson ammattiopisto. Saatavissa: <http://www.ekami.fi/index.asp?link=37>. [viitattu 23.8.2010].

Elämäntyyliyhdykset. 15/30-kerhon Internet-sivut. Saatavissa: <http://1530kerho.fi>. [viitattu 24.9.2010].

Eskola, J. & Suoranta, J. 1999. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. 3. p. (1.p. 1998). Vastapaino: Tampere

Etelä-Kymenlaakson maahanmuutto-ohjelma 2007–2012. Saatavissa: http://www.hamina.fi/files/Tiedostot/Ekymi_maahanmuutto-ohjelma.pdf. [viitattu 4.11.2010]

Helve, H. 2002. Arvot, muutos ja nuoret. Helsinki: Yliopistopaino.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2001. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Yliopistopaino: Helsinki

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2005. Tutki ja kirjoita. 11. painos. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15. uudistettu painos. Helsinki: Tammi Oy.

Hurre, T. & Aro, H. 2007. Nuoruusiän hyvinvoinnin erot vaikuttavat aikuisikään saakka. Kansanterveys-lehti. Artikkel. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Saatavissa: http://www.ktl.fi/portal/suomi/julkaisut/kansanterveyslehti/lehdet_2007/nro_1_2007/nuoruusi_an_hyvinvoinnin_erot_vaikuttavat_aikuisikaan_saakka. [viitattu 2.10.2010].

Ihalainen, J & Kettunen, T. 2007. Turvaverkko vai trampoliini. Sosiaaliturvan mahdollisuudet. WSOY 1.-2. painos: Helsinki.

Jarasto, P. & Sinervo, N. 1999. Murrosikäisen ja nuoren maailma. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Jasinskaja-Lahti, I., Liebkind, K. & Vesala, T. 2002. Rasismi ja syrjintä Suomessa. Maahanmuuttajien kokemuksia. Tampere: Tammer-Paino Oy.

Joronen, K. 2005. Adolescents' subjective well-being in their social contexts. Tampereen yliopisto. Saatavissa: <http://www.deakin.edu.au/research/acqol/publications/resources/thesis-joronen-k.pdf>. [viitattu 29.9.2010].

Kantola, I. Koskinen, K. & Räsänen, P (toim.). 2004. Sosiologisia karttalehtiä. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Karisto, A & Konttinen, R. 2004. Kotiruokaa, kotikatua ja kaukomatkailua. Helsinki: Yliopistopaino.

Karisto, A. Takala, P. & Haapola, I. 2003. Matkalla nykyaikaan. Elintason, elämäntavan ja sosiaalipolitiikan muutos Suomessa. 3. Painos Juva: WS Bookwell Oy.

Konu, A. 2002. Oppilaiden hyvinvointi koulussa. Akateeminen väitöskirja. Tampereen yliopisto. Saatavissa: <http://acta.uta.fi/pdf/951-44-5445-6.pdf>. [viitattu 5.2.2010].

Kotkan nuorisobarometri 2008. Nupit Kaakkoon! 2007–2011 -projekti. Saatavissa: http://www.kotka.fi/alltypes.asp?menu_id=1474&menupath=512,596,1474. [viitattu 14.9.2010].

Koulutus. 2010. Kymenlaakson ammattikorkeakoulu. Saatavissa: <http://www.kyamk.fi/Koulutus>. [viitattu 23.8.2010].

Koulutustarjonta. 2010. KSAO. Kouvolan seudun ammattiopisto. Saatavissa: <http://www.ksao.fi/koulutustarjonta/>. [viitattu 23.8.2010].

Kouvolan nuorisokysely 2009. Nupit Kaakkoon 2007–2010 -projekti. Saatavissa: http://www.kotka.fi/alltypes.asp?menu_id=1474&menupath=512,596,1474. [viitattu 14.9.2010].

Kouvolan maahanmuutto-ohjelma 2009–2016. Saatavissa: <http://www.kouvola.fi/material/attachments/maahanmuutto/5jVt0G4ZV/Maahanmuuttoohjelmaluonnos.pdf>. [viitattu 4.11.2010]

Kouvolan nuorisokysely 2009. Nupit Kaakkoon! 2007–2010 -projekti. Saatavissa: http://www.kotka.fi/alltypes.asp?menu_id=1474&menupath=512,596,1474. [viitattu 14.9.2010].

Kymenlaakson ammattikorkeakoulu. 2009. Voi hyvin nuori -hanke etsii malleja nuorten hyvinvoinnin tukemiseen. Julkaistu: 11.12.2009. Saatavissa: http://www.kyamk.fi/Ajankohtaista/Mediatiedotteet/?news_id=418. [viitattu 12.12.2009].

Kymenlaakso nuorten asialla. 2010. Kymenlaakson ammattikorkeakoulun mediatiedote. Saatavissa: http://www.kyamk.fi/Ajankohtaista/Mediatiedotteet/?news_id=486 [viitattu 23.9.2010].

Kymenlaakson maakuntaohjelma 2007–2010. 2006. Maakuntavaltuusto. Kymenlaakson liitto. Saatavissa: <http://services.kymenlaakso.fi/www/DimDocumentDownload?action=show&id=291&fileId=470>. [viitattu 23.8.2010].

Kymi kutsuu. 2010. Kymenlaakson kunnat. Seitsemän kunnan Kymenlaakso. Saatavissa: http://www.kymi.fi/index.php?option=com_prodview&task=City&Itemid=22. [viitattu 23.8.2010].

Laki maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta 9.4.1999/493.

Lamminmäki, L. 2008. Kouvola 2009 Kymijoen kaupunki. Lehistötiedote. Saatavissa: http://www.kouvola.fi/material/attachments/5w2DNI4U1/5A0Ndmkkk/Files/CurrentFile/Kouvola2009_Lehistotiedote_120808.pdf. [viitattu 23.8.2010].

Lasten ja nuorten hyvinvointi ja terveys 2010 – 2013. 2010. Suomen Akatemia. Saatavissa: <http://www.aka.fi/Tiedostot/Tiedostot/LAPSET/LASTEN%20JA%20NUORTEN%20HYVINVOINTI%20JA%20TERVEYS.pdf>. [viitattu 23.8.2010].

Luopa, P., Pietikäinen, M., Puusniekka, R., Jokela, J. & Sinkkonen, A. 2006. Nuorten hyvinvointi Kymenlaaksossa 2002–2006. Stakes. Saatavissa http://info.stakes.fi/NR/rdonlyres/840BCEF2-7D0C-4DB8-BAF6-FCA8DC6050CD/0/klaakso_raportti2006.pdf. [viitattu 1.9.2010].

Lehtinen, E. Kuusinen, J. & Vauras, M. 2007. Kasvatuspsykologia. Helsinki: WSOY Opmateriaalit Oy.

Liebkind, K. Mannila, S. Jasinskaja-Lahti, I. Jaakkola, M. Kyntäjä, E. & Reuter, A. 2004. Venäläinen, virolainen, suomalainen. Kolmen maahanmuuttajaryhmän kotoutuminen Suomeen. Tampere: Tammer-Paino.

Lindholm, A. 2010. Mielenterveysongelmat vievät nuoria työkyvyttömyyseläkkeelle. Kouvola Sanomat. 2.9.2010.

Maahanmuuttovirasto. Saatavissa: <http://www.migri.fi/netcomm/content.asp?path=8,2475>. [viitattu 28.9.2010]

Marski, J. 1996. Hyvinvoinnin ulottuvuuksia 1995: uhat, mahdollisuudet ja uudet haasteet. Kansaneläkelaitos. Sosiaali- ja terveysturvan tutkimuksia. Helsinki: Hakapaino Oy.

Martikainen, L. 2006. Suomalaisen nuorten aikuisten elämään tyytyväisyyden monet kasvot. Jyväskylän yliopisto.

Martikainen, L. 2009. Kaaosta vai hallintaa. Nuoren aikuisen elämän haasteet. Kuopio: Unipress.

Mikkola, M. 2010. Informaatiolukutaito ja uusi sukupolvi kohtaamispaikassaan. Saatavissa: <http://pro.tsv.fi/stks/signum/200801/4.pdf> [viitattu: 9.3.2010].

Niemi, K. 2006. UPM:n remontti vähentää 3600 henkilöä. Tekniikka & Talous. Saatavissa: <http://www.tekniikkatalous.fi/metsa/article42717.ece>. [viitattu 23.8.2010].

Niemi, H. 2009. Nuoret somalimiehet maahanmuuttajanuorten olohuoneissa. Teoksessa Joroinen, T. (toim.) Helsingin kaupungin tietokeskus 2009 tutkimuksia 4. Saatavissa: http://www.hel2.fi/tietokeskus/julkaisut/pdf/09_10_20_Tutk_4_Joronen.pdf. [viitattu 30.10.2010]

Nuorisolaki 27.1.2006/72.

Nuoruudesta aikuisuuteen. 2009. Nyyti.fi-internetsivut. Saatavissa: <http://www.nyyti.fi/tietoa/nuoruudesta-aikuisuuteen/>. [viitattu 15.10.2010].

Nupit Kaakkoon! – hanke. 2010. Kotka merikaupunki. Saatavissa: http://www.kotka.fi/alltypes.asp?menu_id=1474&menupath=512,596,1474. [viitattu 14.9.2010].

Nurmi, J., Ahonen, T., Lyytinen, H., Lyytinen, P., Pulkkinen, L. & Ruoppala, I. 2006. Ihmisen psykologinen kehitys. Helsinki: WSOY.

Ojanen, M. 2009. Hyvinvoinnin käsikirja. Helsinki: Kirjapaja.

Pakolaisneuvonta ry. Saatavissa: http://www.pakolaisneuvonta.fi/index_html?lid=106&lang=suo. [viitattu 28.9.2010]

Pirskainen, H. 2007. Sosialisaatio ja yksilön kehitys. Teoksessa Kuusela, P. (toim.) Sosiaalipsykologia. Yksilöstä yhteiskuntaan. Kuopio: Unipress.

Pohjola, P. (toim.) & Syrén, I. (toim.) 2005. Ikääntyvien elämäntyyli. Saatavissa: http://www.ikainst.fi/tiedoston_katsominen.php?dok_id=96. [viitattu 22.9.2010].

Puuronen, V. 2006. Nuorisotutkimus. Tampere: Vastapaino.

Raatikainen, L. 2008. Asiakas, tuote ja markkinat: Helsinki. Edita Publishing Oy.

Roos, J.P. & Rahkonen, K. (toim.) 1985. Elämäntapaa etsimässä. Jyväskylä: Gummerus Oy.

Ruohomaa, M. 2010. Työvoiman palvelukeskukset. Kunnat.net. Kuntatiedon keskus. Saatavissa: http://www.kunnat.net/k_peruslistasivu.asp?path=1;29;121;1440;59651. [viitattu 27.9.2010].

Ruuskanen P (toim.) Sosiaalinen pääoma ja hyvinvointi. Näkökulma sosiaali- ja terveysaloille. Jyväskylä: PS-kustannus.

Räty, M. 2002. Maahanmuuttaja asiakkaana. Tampere: Tammer-Paino Oy.

Saarinen, J. 2009. Kymenlaakso metsäteollisuuden suurin häviö. HS.fi Uutiset. Saatavissa: <http://www.hs.fi/talous/artikkeli/Kymenlaakso+mets%C3%A4teollisuuden+suurin+h%C3%A4vi%C3%A4j%C3%A4/1135250261897>. [viitattu 23.8.2010].

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2006. Sosiaaliturvan suunta 2005–2006. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2006:1. Saatavissa: http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=28707&name=DLFE-4072.pdf. [viitattu 29.8.2010].

Sulkunen, P. 1999. Johdatus sosiologiaan – käsitteitä ja näkökulmia. Juva: WSOY.

Taskutieto. Väestörekisterikeskus. Saatavissa: [http://www.vaestorekisterikeskus.fi/vrk/files.nsf/files/FBE012CD4E16E938C22577570031F189/\\$file/Taskutieto_2010.pdf](http://www.vaestorekisterikeskus.fi/vrk/files.nsf/files/FBE012CD4E16E938C22577570031F189/$file/Taskutieto_2010.pdf). (viitattu 3.11.2010)

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Tilasto- ja indikaattoripankki SOTKANet. Saatavissa: <http://uusi.sotkanet.fi/portal/page/portal/etusivu/hakusivu>. [viitattu 23.8.2010].

Tilasto- ja indikaattoripankki SOTKANet. 2010. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Saatavissa: <http://uusi.sotkanet.fi/portal/page/portal/etusivu/hakusivu>. [viitattu 23.8.2010].

Tuomi, J. Sarajärvi, A. 2009 Laadullinen tutkimus ja sisältöanalyysi. Latvia: Kustannusosakeyhtiö Tammi. Livonia Print.

Turunen, K.E. 2005. Ikävaiheiden kriisit. Uudistettu ja laajennettulaitos teoksesta Elämäнкаari ja kriisi: Jyväskylä: Ateena Kustannus Oy.

Turunen, S., Hoppania, H-K., Luhtamäki, M., Nenonen, T. & Tuomaala, V. 2010. Ihmisiä ja kaupunkiluontoa. Tutkimus pääkaupunkiseudun asukkaiden hyvinvoinnista. Pääkaupunkiseudun sosiaalialan osaamiskeskus. SOCCA. Heikki Waris-instituutin julkaisusarja no. 24, 2010. Saatavissa:

http://www.socca.fi/aineistot/Ihmisia_ja_kaupunkiluontoa_tutkimus_paakaupunkiseudun_asukkaiden_hyvinvointi. [viitattu 3.8.2010].

Vuorinen, R. 1997. Minän synty ja kehitys. Porvoo: WSOY:n graafiset laitokset.

Vaitinen, H.. Pimeä ja pakkanen vaativat totuttelua. Kouvolan Sanomat. 17.1.2010

Väestö. 2010. Kymenlaakson liitto. Saatavissa:

http://www.kymenlaakso.fi/suunnittelu_ja_kehittaminen/Yhdyskuntarakenne/vaesto.jsp[viitattu 14.9.2010].

Väestön rakenne. Tilastokeskus. Saatavissa.

http://www.stat.fi/til/vaerak/2009/vaerak_2009_2010-03-19_tie_001_fi.html. [viitattu 15.9.2010]

Väestön rakenne kunnittain, maakunnittain ja kuntakoon mukaan. Kunnat.net. Saatavissa:

http://www.kunnat.net/k_peruslistasivu.asp?path=1;29;374;36984;148786;150318;162883. [viitattu 6.10.2010]

Välinoro, T. 2004. Kymenlaakso tänään. Finnica Kymenlaakso. Saatavissa:

<http://www.finnicakymenlaakso.fi/kolumni.php>. [viitattu 23.8.2010].

Watson, J. & Platt, S. 2000. Researching Health Promotion. Saatavissa:
[http://site.ebrary.com.xhalax-
ng.kyamk.fi:2048/lib/kyam/docDetail.action?docID=10054177](http://site.ebrary.com.xhalax-ng.kyamk.fi:2048/lib/kyam/docDetail.action?docID=10054177) [viitattu 23.9.2010].

YK:n pakolaisjärjestö UNHCR. Saatavissa: http://www.unhcr.se/fi/Basics/refugee_fi.html#5.
[viitattu 28.9.2010]

Yliopistot ja yhteistyöverkostot 2010. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Saatavissa:
<http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/yliopistokoulutus/yliopistot/>. [viitattu 19.10.2010].

Zetterberg, H. 1977. Arbete, livsstil och motivation. Saatavissa:
http://zetterberg.org/Books/b77_Livs/b1977_dir/b1977_70.htm [viitattu 10.9.2010].

LIITTEET

Liite 1

Teemahaastattelurunko

Taustatekijät: ikä, sukupuoli

1. Kerro nykyisestä elämäntilanteestasi mahdollisimman tarkkaan

Sosiaaliset suhteet

- perhesuhteet
 - Kerrotko perheestäsi?
 - Oletteko läheisiä?
 - Oletko avo/avioliitossa
 - Onko sinulla lapsia?
 - Onko perheesi sinulle tärkeä?
- ystävät ja tuttavapiiri
 - Millainen on ystävä- ja tuttavapiirisi?
 - Ovatko ystävät sinulle tärkeitä?
- suhteet sukulaisiin
 - Millainen suhde sinulla on sukulaisiisi?
 - Oletteko läheisiä?
- elintaso
 - Millainen elintasosi on?
 - Mihin rahasi riittävät?
- kulutustottumukset
 - Mitä raha merkitsee sinulle?
 - Miten kulutat rahaa?
 - Mitä hyviä puolia rahaan liittyy?
 - Mitä huonoja puolia rahaan liittyy?
- työ ja koulutus
 - Kerrotko työstäsi?
 - Onko työsi sinulle mielekäs ja tärkeä?
 - Millaisia töitä olet tehnyt

- Mitä kouluja olet käynyt?
- Kerrotko koulunkäynnistäsi?
- elämän ilot
 - Mitkä asiat koet olevan elämäsi iloja?
- elämän vaikeudet?
 - Onko elämässäsi vaikeuksia tai hankaloittavia tekijöitä?
- asuminen
 - Kerrotko asumisestasi?
 - Mitkä näet asumisesi tai asuinympäristösi hyvin puolina?
 - Mikä kotikaupungissasi on hyvää?
 - Näetkö Kymenlaaksossa asumisessa jotakin erityisen hyvää verrattuna muualla asumiseen?
 - Onko asumisessasi ja asuinympäristössäsi huonoja puolia?
- vapaa-ajan vietto/mielekäs tekeminen
 - Miten vietät vapaa-aikaasi?
 - Mitä tykkäät tehdä?
- elämäkatsomus, uskonto
 - Millainen suhde sinulla on uskontoon?
 - Onko sinulla jotakin muuta elämäkatsomusta?
 - Onko sinulla elämän mottoa?

2. Kerro tähänastisesta elämästäsi ja elämäsi taustasta

- lapsuudenkoti
 - Kerrotko lapsuudenkodistasi?
 - Mitä vanhempasi tekivät/tekevät työkseen?
 - Millainen kodin ilmapiiri oli?
 - Onko sinulla sisaruksia? Kerrotko heistä?
 - Millaisen kasvatuksen koet saaneesi?
 - Millainen lapsuudenkotisi talous oli?
 -
- lapsuuden/nuoruuden tärkeimmät tapahtumat
 - Mitkä koet olleen lapsuutesi ja nuoruutesi tärkeimmät tapahtumat?

3. Hyvinvointi tulevaisuudessa

- Tulevaisuuden kuva
 - Minkälainen elämäsi on 5 vuoden kuluttua?
 - Uneksitko paremmasta elämästä?
- yhteiskunta
 - tukimuodot
 - työllistyminen
 - opiskelumahdollisuudet
 - aluekehitys
- sosiaaliset suhteet
 - haaveiletko avo/avioliitosta?
 - haluatko tulevaisuudessa lapsia?
- omat voimavarat
 - vahvuudet
 - hyvät puolet
 - Missä koet olevasi hyvä?
 - Mitä tykkäät tehdä?